

GOSPODARSKI VESTNIK

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V TRSTU

Št. 9. V Gorici, dne 1. septembra 1926. - Gorizia, 1 Settembre 1926. Leto IV.

Izhaja mesečno. - Naročnina 10 lir letno. - Posamezna številka po 1 lro. - Esce ogni mese.

Izdaja:
ZADRUŽNA ZVEZA V TRSTU

Uredništvo in uprava se nahajata v Gorici, via S. Giovanni 6./I. na dvorišču.

Vsebina 9. številke 1926.

<i>Janko Furlan:</i> Osnova kmetijskemu gospodarstvu	165	<i>Ing. Perušek Matija:</i> Koruzni molj	178
		— r — n: Uporaba umetnih gnojil za travnike	178
		***: Žitni rilčkar ali črni žužek	179
ZADRUŽNIŠTVO:			
<i>Zadružna zveza:</i> Zadružni tečaj v Trstu	166	GOZDARSTVO:	
ZIVINOREJA:			
<i>Milton Klavžar:</i> Še nekaj o novih predpisih za spuščevalnice bikov	167	<i>Slavko Šuligoj:</i> Gozdni škodljivci v človeški podobi	180
<i>Dr. G. I.:</i> Prva pomoč v hlevu	168	VRTNARSTVO IN CVETLIČARSTVO:	
<i>Živinozdravnik dr. Mirko Legiša:</i> Par števil iz živinoreje za naše gospodarje in gošpodinjje	168	<i>Anton Nardin (Rim):</i> Ohranjevanje paradiznikov v naravni obliki	181
***: Reja kozjih mladičev	169	— r — n: Mešance	182
***: Jesenske razstave živine	169	DAVKI IN PRISTOJBINE:	
MLEKARSTVO:			
<i>Ing. Anton Podgornik:</i> Mir bodi med molzenjem v hlevu!	170	<i>France Gorkič:</i> Še enkrat toča in davki	183
<i>V. I.:</i> Živinorejcem, ki oddajajo mleko v mlakarne!	170	GOSPODARSKI KOLEDAR:	
		September	184
ČEBELARSTVO:			
<i>Janko Vodopivec:</i> Nekaj praktičnih pripomb o krmljenju čebel	171	VPRAŠANJA IN ODGOVORI:	
KLETARSTVO:			
<i>Just Ušaj:</i> Kis iz vinskih tropin	172	58. O kosilnem stroju	185
<i>U. J.:</i> »Riparin«	173	59. Kako se konzervira sadje?	185
VINOGRADNIŠTVO:			
<i>Just Ušaj:</i> Nekaj za letošnjo trgatvo	173	60. O trtni bledici	185
SADJARSTVO:			
<i>K. P.:</i> Nekoliko o obiranju in spravljanju sadja	175	61. Kako se pripravlja kis iz vinskih tropin?	185
POLJEDELSTVO:			
<i>Ing. Andrej Čok:</i> O umetnih gnojilih (dalje)	176	62. Kedaj se izvrši naknadna zamenjava avstrijskih kron?	185
<i>I. G.:</i> Čistilniki za žito (z dvema slikama)	177	63. Kje dobim bergamoške ali jezerske ovce?	185
		64. Ali se dobi podpora za vzorne čebelnjake?	186
		65. Ali je priporočljivo žveplati tudi cele sveže češplje?	186
		66. Kako naj izboljšam svoj travnik?	186
		67. Kako zdravim prehlajenega in krastovega konja?	186
		68. Kako se zatrejo polži na radiču?	187
		TRŽNE CENE	
		GOSPODARSKI DROBIZ	

Zavarovalnici „LE NORD“ in „ROYAL EXCHANGE“

sla najgotovješi zavarovalnici proti požaru, strelji,
in vsem drugim nezgodam.

Zastopstvo za GORIŠKO in bivšo KRANJSKO ima
HROVATIN KSIST
v GORICI, Viale XXIV Maggio št. 11 - prej ul. Treh kraljev.
Zavarovanje proti nezgodam delavcev na delu.

Vinogradniki in kmetovalci pozor!

Tvrška „VINOAGRARIA“ v GORICI, Piazza della Vittoria (Travnik) št. 4.
prodaja

Amonijev fosfat in metabisulfit, klosterneuburške kipelne glivice, grozdne mline in stiskalnice, robkalne mreže, kipelne vehe, kit za sode in vratca, pumpe za vino, natege in cevi iz gumija, pipe, moštne tehtnice, filtre, žveplo na azbestu, vinsko kislino, ki je neobhodno potrebna za napravljanje domače pijače, škarcje za trganje grozdja, «Riparin» odlično sredstvo za popravljane pokvarjene posode ter druga orodja in oprave za sadjarje, čebelarje in vinorejce — Zastopništvo švedskih in nemških tvrdk za mlekarstvo orodje. Posebnosti: Cenjeni posnemalniki za posestnike in veliki za mlekarne - Lastnik: **JUST UŠAJ**, enotehnik in agr.

KMEČKA BANKA

registrovana zadruga z omejeno zavezo

V GORICI, PIAZZA DE AMICIS
(prej Koren) št. 12.

sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po 5%, večje in na daljšo odpoved vezane vloge, po dogovoru. Dovoljuje posojila na vknjižbo in poročstvo pod ugodnimi pogoji.

TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA

registrovana zadruga z omejenim poročstvom
uraduje v lastni hiši ul. Torrebianca 19/1.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 40%, večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema „dinarje“ na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. Davek od vlog plača zavod sam. - Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. Obrestna mera po dogovoru. Na razpolago varnostne celice. Uradne ure za stranke od 8¹/₂ do 13 in od 16 do 18. Ob nedeljah je urad zaprt. Št. telef. 25-67.

Kmetje!

Tržaška kmetijska družba v Trstu,
Via Torre bianca 19 ima v zalogi vse
kmetijske potrebščine.

Kmetijsko društvo v Gorici, Via
Carducci 6, drugo dvorišče, ima v zalogi
vse kmetijske potrebščine.

Naš zobozdravnik,

specijalist za bolezni v ustih in na zobeh

M.U. dr. Lojz Kraigher

z nemškim zobozdravniškim izpi-
tom za zobozdravniška in zoboteh-
niška dela

v GORICI, na Travniku št. 20. I nadstropje

GOSPODARSKI VESTNIK

Št. 9,

V Gorici, dne 1. septembra 1926.

Leto IV.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno
10 lir. — Posamezna številka 1 lro.

Uredništvo in uprava v Gorici, Via S.
:: Giovanni štev. 6., I. nadstr. ::

Ponatis je dovoljen le s popolno navedbo vira.

Janko Furlan:

OSNOVA KMETIJSKEMU GOSPODARSTVU.

V kmetijski umetnosti moramo izslediti pravo nit in spoznati glavni vir, ostanke ostalih kmetijskih panog. To je sicer odvisno od gospodarskih, političnih, talnih, podnebnih razmer i. t. d., a v naših razmerah bi morala tvoriti temeljno kmetijsko panogo živinoreja.

Tudi v vinorodnih krajih se sučejo razmere tako, da ne daja trta zadostnega jamstva za stalne in zanesljive dohodke. Brez živinoreje ne more kmetijstvo napredovati in to iz dveh razlogov:

1. Ker nam živinoreja daja razmeroma največje in najstalnejše dohodke in

2. ker je rodovitnost naše zemlje vedno bolj odvisna od zaloge organskih snovi, katere dajamo zemlji z rastlinskimi in živalskimi ostanki, t. j. z gnojem. Čimveč in čim lepša živina, tem trdnjši kmetijski dom. To nam podčrtujejo praktični izgledi.

Živina je najboljši kmetovalčev stroj (Koliko razkošno oblečenih in obutih se spomni, da je to, s čemer se ponašajo, rastlo v hlevu, oziroma na polju in travniku, da je to kmetovalčev-živinorejčev znoj! Naj bi se malo pomudili pri teh mislih, da bi bil pogled na žuljave roke malo milejši).

Zakonu o pojemanju moči zemlje se moremo upirati edino na način, da vrnemo zemlji, kar smo ji s pridelki odvzeli. Vrniti ji moramo hranine ali redilne snovi. Končno pa je vse gospodarstvo le na večnem kroženju in presnavljanju človeštvu koristnih snovi.

Potrebe nas silijo v intenzivno obdelovanje, ki stremi za zvišanjem pridelkov na enem istem prostoru. To je v

skladu z racionalnostjo. Naravno, da to izčrpava zakladnico-zemljo. Moramo ji torej vračati čimveč.

Hlevski gnoj, to popolno gnojilo, ki ohranja zemlji potrebno slojno rodovitnosti, je torej pravcato kmetovalčevo zlato. On vsebuje vse rastlini potrebne redilne snovi, predvsem pa širi najvažnejše prvine: fosfor (fosforno kislino), kalij, dušik in apno, brez katerih je rastlinska rast nemogoča.

Vsako umetno gnojilo je vedno le pomožno gnojilo in ne more nikdar nadomestiti hlevskega gnoja.

Kot je princ Evgen zahteval za vojno 3 krat denar, enako je treba naši zemlji trikrat gnoj, drugače je naše obdelovanje roparsko.

Preskrbovanje zemlje z organskimi (rastlinskimi in živalskimi) ostanki pa je odvisno od dobre živinoreje, osobito pa od govedoreje, katere predpogoj pa je dobro travništvo. Umni kmetovalci pravijo, da moramo gledati svojo orno zemljo čez travnike. To moramo brez pridržka podčrtati. Kako pa to praktično izvajamo?

Travnikom je treba posvetiti veliko več pozornosti. Bilo bi naravnost usodno za nas, puščati še nadalje v nemar travorodni svet, preko katerega vodi najkrajša in edino prava pot do izboljšanja gospodarstva.

Naši travniki so vobče slabi, ker sta njih travorodnost in kakovost pridelkov nizka, a vendar je tudi na naših hleh mogoč precejšen korak naprej. V mnogih slučajih bi se dal dohodek ne le podvojiti, marveč celo počelvoriti. Tako bi za-

jeli koristne snovi in jih izkoristili v prilog ostalim kulturnim flom. Kolik napredek bi to predstavljalo!

V premnogih slučajih je naš travorodni svet povsem neobdelan; treba ga je šele pripraviti za umno pridelovanje krme. In ravno tukaj nas čaka še mnogo, mnogo hvaležnega dela. Kmetovalec bodi prepričan, da je njegov obstanek v tesni zvezi s količino in kakovostjo njegovih travniških pridelkov, da se v naših razmerah vse gradi na hlevu.

V dosego boljših uspehov se dandanes sploh priporoča intenzivna reja živine. Pod intenzivno rejo razumemo dobro krmljenje z domačo krmno, kakor tudi z močnimi krmili (oljnate tropine, otrobi i. dr.); za to pa je treba tudi dobre živine. Vse to pa je izključeno, dokler se ne seznanimo z osnovnimi nauki umne živinoreje, ki so:

1. skrb za določeno pasmo;
2. pravilna plemenitev in reja;
3. pravilna vzreja mlade živine in skrb za zdravje.

V koliko smo v naših krajih že odgovorili na te štiri zahteve?

Pred vojno in tudi po njej se je skušalo izboljšati naše govedo z dobrimi pasmami, a ne moremo govoriti o kakem izdatnem vspehu. (Ta trditev ne velja za goriške gore, kjer je belanska pasma že povsod upeljana. — Pripomba uredništva.) Ta nedostatek je pripisati nesmotrenosti, ki je posledica pomanjkanja kmetijske kulture. Kaj nam pomaga uvažati »gosposke« pasme, dokler ne prodro v kmetijsko plast najelementarnejši pojmi o umni živinoreji? Če živine pravilno ne oskrbujemo, pade. Saj tudi pas-

ma gre skozi gobec. Ker to pri nas najčešče manjka, zato so presenečenja kaj umestna. Tožbe, da se živina slabo razvija, da ni mlečna i. t. d., se bodo ponavljale toliko časa, dokler bomo prezirali kmetijsko vzgojo in izobrazbo. Le resnična ljudska izobrazba bo izboljšala našo živinorejo, slabe hleve, gnojiščne jame i. dr. Ko se sprijaznimo s to resnico, odpadejo vsa mogoča slaba spričevala na račun zaostalega kmetijskega razreda.

Sporedno z govedorejo gre tudi prasičjereja in reja kur. Prasičjereja daje n. pr. danski državi ogromne dohodke, saj je že l. 1898. prišlo na 1000 prebivalcev čez 500 prasičev. Pred 50. leti danski kmet še ni mislil na rejo kuretin; danes imajo posamezne kmetije do 1000 kokoši, katerih krma obsloja iz koruze, krompirja, pese in mleka. Jajca nosijo otroci v šolo, od koder jih v posebnih zabojih odpeljejo v zadrugo.

Koliko milijonov mark daje zraven jajc kurečina! Koliko surovega masla, jajc, kurefine, svinjine in sala porabijo doma! — Tako je menda tudi precej preskrbljeno za javno zdravstvo.

Vsi proizvodi gredo — kot je omenjeno — v zadrugo. Te zadrugo producentov in konsumentov so zvezane s hranilnicami, ki imajo velikanske svote denarja v prometu: zalagajo mlekarne, mesnice i. dr. gospodarske ustanove. Tudi za otroke so posebne hranilnice.

To omenjam, da vidimo, koliko dobrega zraste iz umne živinoreje.

Ker je naš obstoj v tesni zvezi z živinorejo, pospešujemo to kmetijsko panogo, ki nam bo pomagala do gmočnega in moralnega napredka.

Zadružništvo.

ZADRUŽNI TEČAJ V TRSTU.

Zadružna zveza v Trstu je razposlala svojim članicam sledečo okrožnico:

OKROŽNICA

Obveščamo Vas, da priredi Zadružna zveza v Trstu letos šesttedenski

zadružni tečaj in sicer v dobi od 8. novembra do 18. decembra 1926.

Kdor se želi udeležiti tečaja, mora nasleвити na Zadružno zvezo posebno prošnjo poštom kakšne zadrugo, ki je pri nas včlanjena.

Oni, ki nameravajo posečati ta tečaj, morajo dokazati, da znajo pisati in

čitati in da poznajo vsaj 4 glavne račune (soštevanje, odštevanje, množenje in deljenje). Radi tega mora vsak prosilec priložiti prošnji zadnje šolsko spričevalo.

Zadruga, po čem katere prošnja vložijo, naj pospremi prošnja s svojim mnenjem, iz katerega naj bo v prvi vrsti razvidno, ali se misli prosilec res posvetiti združništvu, ali je potreben podpore in koliko naj najmanj znaša ta podpora.

Revnejšim učencem, ki bi ne mogli sami križi troškov za stanovanje in hrano

za dobo trajanja tečaja, priskoči Zadruga zveza na pomoč s primerno podporo.

Priporočamo vsem zadrugam, posebno pa onim, ki nimajo sposobnih oseb za vodstvo zadruga in združnih poslov, da se pobrigajo, da dobijo na vsak način enega ali dva kandidata, ki bi bila pripravljena posecati tečaj. — Pri tem naj se ozirajo v prvi vrsti na mlajše osebe, ki so že proste vojaške službe.

Z združnim pozdravom.

Živinoreja.

Klavžar Milton:

SE NEKAJ O NOVIH PREDPISIH ZA SPUSČEVALNICE BIKOV.

»... se kaznuje z globo 500 lir, ker ni zahteval predpisane skočnine 25 lir.«

Iz neke novčje sodne razsodbe.

Poudaril sem že v tem listu, kakor tudi na raznih svojih predavanjih, da je novi zakon o spuščevalnicah bikov mnogo bolj strog, kakor so bili dosedanja predpisi. Povedal sem tudi vzroke, zakaj ta strogost in obrazložil, da je treba pač nove določbe uvaževati in se ravnati po njih. Povečini se naši bikorejci teh predpisov držijo, kar je prav. So pa nekateri, ki se na to ne ozirajo in padejo potem v nesrečo.

Te dni je n. pr. okrajna sodnija v B. na Goriškem kaznovala nekega nemarnega in neposlušnega bikorejca z globo 500 lir, ker je kršil predpise pravilnika k zakonu o spuščevalnicah za bika. Mož je spuščal namreč bika, ki je njegova last, pod predpisano najnižjo skočnino. Nekaj ovadb radi sličnih prestopkov je vložil tudi proti nekaterim drugim bikorejcem. Gotovo bodo tudi tu sledile globe. Čemu? Ali je to potreba? Ali ni škoda za denar, ki ga mora tak trmast bikorejec plačati za globol!

Po novih predpisih so bikorejci dolžni imeti — le potrjene bika; dalje morajo pridno zapisovati skoke v predpisani zapisnik o spuščanju, morajo zahtevati predpisano skočnino, ki jo določa pravilnik, morajo paziti na dobro razkuženje bikov in morajo zavračati vse bolne ali sumljive krave, ter vse junice, ki so pod 20 mesecev stare.

Kakor je razvidno iz prej omenjenega slučaja, se pa polaga premalo pažnje v prvi vrsti na terjanje določene skočnine. Pravilnik pravi v tem pogledu, da velja sedaj skočnina 40 lir za krave in junice rdeče cikaste furlanske (simodolske) pasme in 25 lir za krave in junice vseh drugih pasem. Ta skočnina je veljavna za 4 mesece v krajih, kjer se biki celo leto spuščajo in za 2 meseca v hribovih, kjer traja spuščevalna doba le nekoliko mesecev. Ti predpisi se morajo upoštevati. Prestopke kaznuje, kakor smo videli, sodnija, in ne upravna policijska oblast. Vem tudi, da so kr. orožniki in kr. finančna straža dobili navodila, naj strogo pazijo na bikorejce, ali vršijo prav v tej točki svojo dolžnost. Jasno je, da ni treba posebnega truda za nadzorovanje bikorejcev, ki so redko naseljeni. Ker je organom javne varnosti zagotovljena za vsako ovadbo lepa nagrada, ki gre v breme lahkomišljenega bikorejca, je pričakovati, da bodo ti organi precej strogo vršili nadzorstvo nad bikorejci.

Globe, ki jih predvideva zakon za prestopke, pa so določene od 500 do 2000 lir, kar ni ravno malenkost.

Drug važen predpis, ki ga mora bikorejec upoštevati, je ta, da ne sme pripuščati junic, ki niso še dvajset mesecev stare. Ta ukrep, ki ga zakon določa, je povsem na mestu, je neobhodno potreben. Le na ta način se okrepijo naše goveje pasme, le tako se njih živa teža in njih dohodek kolikor mogoče zvišata.

Z gospodarskega stališča ni prav, siliti k ustvarjanju novih bitij živinčeta, ki niso še razvita. Prezgodnja oploditev sliči v marsičem hudi bolezni. Žival občuti njene posledice celo svoje življenje. Vsled te bolezni zastane žival v svojem razvoju in ošibi v svojih poglavitnih funkcijah. Taka žival bo vedno šibka in bo dajala le malo dohodka. In ravno ti pogrški morajo izginiti iz naših krajev, da bomo imeli čimbolj donosno živinorejo.

Tretja določba, ki globoko sega v dasedanje bikoreje, je ta, da se smejo spuščati le potrjeni biti. Zakon predpisuje, da se morajo rezati vsi biki, ki niso potrjeni, to je, taki, katere spoznajo pregledovalne komisije kot nesposobne za plemo. Namen je določbe je jasen. S tem se hoče zanesljivo zabraniti raba nesposobnih bikov, ki morejo neizmerno škoditi živinoreji celih vasi. Saj zavisi ravno od dobrote bika dobrota telef in plemenske živine sploh. Globi zapade vsak bikorejec, ki bi rabil nepotrjenega bika.

Opozoril sem naše živinorejce na te tri važne točke. Priporočam, da jih upoštevajo, ker drugače bodo brez usmiljena kaznovani. Ako vlada kakšna nejasnost v tem vprašanju, pa naj bikorejci poprašajo pravočasno, da se izognemo sramoti in občutni denarni kazni.

Dr. G. J.:

PRVA POMOČ V HLEVLU.

(Dalje.)

Napenjanje.

Zauživanje krme provzroča v govedu pogostoma bujno vrenje fistih tva-

rin, ki so ostale v želodcu. Ker se vsled tega razvija mnogo plina, se razširi vamp in lahko dvigne trebušne stene nad ledvično vrenice.

Kadar ima žival tako napet trebuh pravimo, da jo napenja.

Če trkamo na zunanje stene napete trebuha, je slišati nekako bobnenje. Kadar je žival v takem stanju, je nemirna, razburjena. Če se jej riga, kadar stegne vrat in glavo, je znamenje, da se kmalu reši iz tega stanja, drugače pa se utegne zgoditi, da se jej želodec tako razširi, da uboga žival ne more več dihati in se zgrudi lahko na tla, kakor bi bila zadušena. V časih se lahko zgodi, da vsled napenjanja počijo želodčne stene. V prvo omenjenem slučaju je žival v smrtni nevarnosti, v drugem pa mora poginiti.

Čujte, kako se more napenjanje uspešno zdraviti.

Najprej naj se žival dobre četrt ure qible na prosem, potem pa oblivajmo jo večkrat z mrzlo vodo po lakotnicah. Če to ne pomaga, uporabljajmo takoj amonijakovo tekočino. Pošljimo v lekarno po amonijak in odmerimo ga praktično po žlicah. Štiri ali k večjemu pet žlic, polnih amonijaka, vlijmo v liter ali nekaj več vode in dajmo to tekočino govedi, da jo popije. Če v pol uri ni videli ugodnega učinka, marveč se dožene, da se stanje bolne živali hujša in če ni takoj živinozdravnika na razpolago, je napraviti vbod v vamp.

Kako se ta vbod napravi, o tem napišem prihodnjič par vrstic. — (Dalje.)

Živinozdravnik dr. Legiša Mirko:

PAR ŠTEVILK IZ ŽIVINOREJE ZA NAŠE GOSPODARJE IN GOSPODINJE.

Vsem je dobro znano, da naše domače, in tudi divje živali, ki živijo v naših krajih, ne nosijo oziroma valijo enako dolgo. Mnogokrat pridejo naši živinorejci v zadrego, ker ne vejo, koliko časa nosi ali vali ta ali ona žival. Dogaja se to posebno, kadar začne kedo vzgajati kako vrsto živali, ki se do tedaj ni še redila v njegovem hlevu.

Poglejmo torej, koliko časa traja nosečnost oziroma valenje pri naših najbolj znanih domačih živalih:

Živali nosijo:

Krava nosi od 8½ do 10 mesecev, kobilica od 10½ do 12 mesecev, oslica 12 mesecev, koza 5 mesecev, ovca 5 mesecev, svinja 4 mesece (se točneje, da se lažje zapomni, 3 mesece, 3 tedne in 3 dni), psica 2 meseca, mačka 50 dni, domača in poljska zajka 30 dni, srna 9 mesecev, košuta 9 mesecev.

Valijo pa:

Kokoš 20–22 dni po 10–20 jajc, pura 27–28 dni po 15–20 jajc, gos 27–28 dni po 10–15 jajc, raca 27–28 dni po 10–15 jajc, golobica 18 dni po 2 jajci, pegalka (faraonka) 25–26 dni po 60–20 jajc, pav 30 dni po 8–12 jajc, labod 52 dni po 6–8 jajc.

Poja se:

Kobilica 1–3 dni ter vsakih 9–10 dni, po porodu 9–14 dni; krava 1–3 dni, ter vsakih 21–28 dni, po porodu 24–50 dni; ovca 1–3 dni ter vsakih 17–28 dni, po porodu 42 oziroma 185 dni; koza 1–3 dni ter vsakih 21–28 dni, po porodu 21 oziroma 185 dni; svinja 1–3 dni ter vsakih 10–18 dni, po porodu 42–56 dni.

To bi bila srednja doba brejosti, valjenja ter pojanja.

Mnogokrat se pa dogajajo tudi iznimke (izjeme.) Naj navedem ta le slučaj, ki se je dogodil pred kratkim v Vižovljah (županija Devin): gosp. Pipan je pripustil kravo 17. junija 1925, otelila pa se mu je šele 10. julija 1926. Krava je torej nosila celih 12 mesecev in 23 dni. Tele je bilo živo, poginilo je med porodom, tehtalo je ravno 60 kg. Za časa brejosti, kakor tudi po porodu je krava zdrava. Navadno nosi krava največ 28 dni čez običajno dobo.

REJA KOZJIH MLADIČEV.

Začetniki v kozjereji so večkrat v dvomu, ali naj pustijo mlade kozličke in kozice sesati ali ne. V tem oziru so mnenja na sploh deljena. Tudi izkušeni

kozjerejci niso gotovi, kaj je za nego mladičev boljše. Na splošno pa mora vsak kozjerejec vedeti, da postane vime kože, ki je prvič skofila, lepo okroglo, ako mladiči sesajo. V tem slučaju pa je vedno potrebno, da se po sesanju morebiti preostalo mleko vsakokrat popolnoma izmolze. Res pa je, da pomeni odstavlanje pri tem načinu reje hudo oškodovanje matere in mladiča. Oba žalostno meketata, Mladič noče zaužiti nobene druge hrane, se občutno shujša in zaostane v razvoju.

Obstoja pa tudi drugi umetni način reje, pri katerem obvarjemo kože in mladiče žalosti odstavljanja. V ta namen naj se kóza pomolze, mleko pa naj se še gorko vlije v plitvo posodo. Na to pomoči prst vanj in daj ga mladiču tako sesati, da začne polagoma sam piti mleko iz posode. To se običajno tudi kmalu doseže. Mladiče moramo vsaj šest tednov tako pojiti, ali pa ga pustiti sesati. Po četrtem odnosno petem tednu začnejo mladiči že griziti in se polagoma privadijo na hrano starke. Pripočljivo je, da se dodaja dnevno mladiču primerna količina klajnega apna za pospeševanje pravilnega razvoja kosti.

Mladičev ne smeš v hlevu privezati. Pusti jih prosto skakati okrog.

JESENSKE RAZSTAVE ŽIVINE.

V svrhu, da se pospeši izpodreja domačih bikov belanske in konj kobariške pasme, priredi kmetijski urad v Tolminu s sodelovanjem krajevnega živinorejskega odbora in s prispevki, ki jih je dala v ta namen na razpolago furlanska pokrajinska uprava, dne 15. novembra 1926 v Kobaridu in dne 16. novembra 1926 v Tolminu razstavi mladih bikov in žrebet zgoraj omenjenih pasem po sledečem sporedu:

I. Razstava bikov:

1. Junčki od 6. do 10. mesecev,
2. Junčki od 10. do 14. mesecev,
3. Junčki od 14. do 18. mesecev.

II. Razstava žrebet:

1. Žrebeta pod letom
2. Žrebeta nad leto stara
3. Žrebice in nerezana žrebeta od 2. do 3. let.

Pravilnik.

Čl. 1. — Dne 15. in 16. novembra 1926. se bosta vršili v Kobaridu in Tolminu razstavi mladih bikov belanske in žrebet kobariške pasme.

Čl. 2. — Živali bodo morale biti na razstavišču najkasneje ob 9. uri.

Čl. 3. — Priglasitve sprejemata pripravljalna odbora v Kobaridu in Tolminu najdalje do 8. novembra.

Čl. 4. — K tekmovanju se ne pripustijo živali, ki nimajo pasemskih znakov, ki so slabo ustvarjene in ki imajo dedne napake.

Čl. 5. — Razstavljenе živali bodo morali čuvati lastniki ali njih zaupniki.

Čl. 6. — Vsako obdarovalno sodišče bo sestavljeno iz treh članov. Število potrebnih obdarovalnih sodišč bo odvisno od števila razstavljenih živali.

Čl. 7. — Podeljevala se bodo darila v denarju, svetlinje in diplome. Posa-

mezna darila bodo znašala najmanj 100 in največ 300 lir.

Čl. 8. — Darila nakaže odbor na podlagi razvrstitve, ki jo predloži obdarovalno sodišče.

Čl. 9. — Darila v denarju se izplačajo takoj po zaključku razstave. Svetinje in diplome dobe obdarovanci na dom. Darila, ki jih predvideva spored, se nakažejo le za vredne živali.

Čl. 10. — Živinorejcem, ki priženejo živali iz pod 10 kilometrov oddaljenih krajev že dan pred razstavo v Kobaridu ali Tolminu, se izplača za vsako prignano žival po 15 lir dne.

Onim pa, ki priženejo živali iz nad 10 kilometrov oddaljenih krajev, se izplača za vsak kilometer poti tja in nazaj po ena lira.

Čl. 11. — Živali, ki se priženejo na razstavo, so podvržene obstoječim predpisom živinozdravstvenega reda.

Čl. 12. — Sedež pripravljalnega odbora za razstavo v Tolminu je pri kmetijskem uradu, za ono v Kobaridu pa na domu gospoda Antona Jureliča.

Odbora.

Mlekarstvo.

Ing. Podgornik Anton:

MIR BODI MED MOLZENJEM V HLEVI!

Ko molzemo, ne sme nič vznemirjati krav v hlevu. Posebno naj ne hodijo med molzenjem tuje osebe v hlev. To moti molzno kravo, pa tudi osebo, ki molze. Dostikrat se začne tuja oseba razgovarjati z molzcem, ki med pogovorom marsikaterikrat prekine z molzenjem. Pravilno pa je, da kravo pomolzemo do konca brez vsakega presledka, ko smo jo začeli molzti. Vsako vznemirjanje krav med molžo ali tudi le kratkem prenehljaj med že pričetim molzenjem vpliva slabo na mlečnost in zniža množino mleka. Z ozirom na to uredimo tudi vsakokratno krmljenje tako, da ne bomo

pokladali krme mlečnim kravam in ostali živini med molzenjem.

V. I.:

ŽIVINOREJCEM, KI ODDAJAJO MLEKO V MLEKARNE!

Živinorejci se morajo zavedati, da je le tedaj mogoče dobiti in si ohraniti dobre odjemalce, ako je mleko najboljše kakovosti in se vzdrži zdravo in sladko nekoliko dni.

Mleko, ki ga prejme mlekarna daries, porabi se v meslu, kamor ga mlekarna pošilja, šele drugega ali tretjega dne, in dotlej mora ostati zdravo in sladko. To pa je le tedaj mogoče, ako sprejme mlekarna od svojih članov le zdravo mleko, torej ne kislega in tudi ne kislikastega.

Le zdravo mleko napravi mlekarna z lahkoto trpežno za par dni. Če pa dobi mlekarna kislikasto mleko, ne more takega mleka napraviti zopet zdravega; zgodi se lahko, da pokvari nekoliko litrov kislikaštega mleka, ki pride v mlekarni slučajno v nabiralno posodo, vse mleko dofične posode.

Nujno potrebno je zato, da pride mleko docela zdravo v mlekarno; iz tega vzroka naj mlekarna kislikaštega in kislega mleka ne prevzema, temveč naj ga zavrne.

Skisanje mleka povzroči pa le nesnaga oziroma glivice, ki se ob njej kaj bujno razvijajo. Neverjetno je, kako vpliva najmanjša nesnaga tudi na okus in dobroto mleka. Zato ni pri nobenem pridelku naših kmetij tako potrebna snaga, kakor pri mleku; v tem oziru se pri mleku ne stori nikoli preveč.

Živinorejci naj pri ravnanju z mlekom upoštevajo tale navodila: Če le mogoče, naj se v poletnem času molzejo krave na prostem in ne v hlevu. Oseba, ki molze, naj si poprej umije roki prav izdatno z milom. Vime naj se pred molžo z mlačno vodo umije in potem s snažno cunjno dobro odrgne. Takoj po molži naj se mleko precedi skozi gosto sito in čimprej shladi, ker le precej shlajeno mleko ostane zdravo in se ne skisa tako hitro. Mleko, zvečer pomolženo, ki se odda še le drugi dan mlekarni, naj se देने v snažen vrč, ta pa v vodo, ki naj

se parkrat premeni; ali pa naj se mleko shladi na ta način, da se vrč, v katerem je večerno mleko, ovije s precej močno, v vodi namočeno cunjno.

Shlajeno mleko naj se hrani čez noč v zračnem, snažnem prostoru, ker v takem ne uspevajo one glivice, ki jih s prostim očesom ne vidimo, ki pa se bujno razvijajo in razmnožujejo v zatohlih nesnažnih shrambah, in ki najbolj zdravo mleko v kratkem času skvari tako, da se skisa.

Večernega mleka tudi ni mešati z jutranjim, predno ni to tudi tako hladno kakor večerno, ker se mleko, gorko in mrzlo zmešano, rado skisa.

Vliva naj se mleko v vrč počasi, le tako se ta napolni do roba; pri hitrem zlivanju se namreč naredijo pene, vrč ni poln, mlekarna ti ga za polnega tudi ne more zaračunati. Vse posode, v katere pride mleko, morajo biti popolnoma čiste. Vrče je najprej umiti z vročo vodo s pomočjo krtače, in potem z mrzlo vodo splahniti, ter poveznjene na zračnem prostoru shraniti. Ker je solnce najboljši razkuževalec in uničevalec škodljivih glivic, zato naj se mlečne posode, kadar le mogoče, izpostavijo solnčnim žarkom.

Glede vrčev še to: Vsak naj si nabavi vsaj dva vrča različnega obsega, tako da oddaja, če le mogoče vedno polni vrč. Tudi naj se vrči ne izposojajo.

Čebelarstvo.

Vodopivec Janko:

NEKAJ PRAKTIČNIH PRIPOMB
O KRMLJENJU ČEBEL.

Dokler čebele redno izletajo, donšajo še cvetni prah itd., ni se bati, da trpijo pomanjkanja.

Druga pa je ob času, ko se čebele umirijo in vsled mraza tesno združijo ter se tako preneha vsako resno vrvenje v panju; to je ob času zimskega počitka ali spanja, kakor ga navadno imenujemo. Ta čas počitka naj bo čas mirova-

nja v panju. Čebelar, ki bi v tem času krmil, le vznemirja ljudstva. Radi tega naj se le v skrajni sili krmi. Krmiti pa ne smemo naenkraft v veliki množini. Ako bi položili panju po 2 kg ali še več razredčenega medu, bi golovo krivo ravnali, posebno, ako bi še pokladali sladkor, ki bi bil preveč zredčen. V takim slučaju bi ga čebele ne mogle prebaviti, pa bi se lahko skisal.

Enako bi se nam lahko dogodilo, ako bi raztopljeni sladkor v preveliki

množini nalili v satovje ter ga potisnili tik čebelnega gnezda. Okisana lekočina polagoma splesni in se spremeni v čebelam škodljive snovi. Marsikateri čebelar je že poskušal slabe posledice takega krmljenja.

Čebele potrebujejo ob času zimskega miru prav malo hrane. Njihovo življenje je bolj vegetacija, to bi se reklo, živeti brez zdatne uporabe hrane. Jako povoljno so se obnesli poskusi zasilnega krmljenja s trdim sladkorjem. Ta pa ne sme biti položen v obliki, v kateri se dobi v trgovinah, ker taka zrnca bi čebele kratko malo iznesle iz panja na prosto.

Blizu taka se je meni godila, ko sem nekega leta pozno krmil po 5 kg raztopljenega sladkorja na panj. Krmil sem prve dni novembra. Da bi se sladkorna zmes ne skvarila, položil sem jo v panje bolj gosto tekočo, a je v večini kristalizirala, ker jo čebele niso mogle v mrzlem času zadelať in pokriti. Spomladi so pa ta zrnca, dasi sladkorna, kar izbacnile iz panjev, dasi so ginevala lakote.

Za zimsko krmljenje, ki naj čebel ne preveč razburja, je priporočljiv žgani sladkor. Napravi pa se ta tako-le: V posodo, ki naj se postavi na žrjavico ali

na ognjišče, se nasuje čist sladkor, ki se potem polagoma segreva in topi brez vode. Vročina naj ne bo prevelika.

Ko je ves sladkor raztopljen, se sladkorna raztopina polije na čist papir, ki se, ako je mogoče, postavi nad gnezdo na okvirčke, ako se panji od zgoraj odpirajo. Pri A. Z. panjih naj se položi pod okvirček na dno panja.

Ravno tako bi se mogla taka papirnatá plošča s sladkorjem, po potrebi debela in velika, pritrditi z drobno žico na prazen, navpično stoječ okvir, ki bi se potem potisnil nekam v gnezdo. Čebele bi potem od tega le toliko porabile, kar bi jim bilo nujno potrebno. S tem bi se pa prav nič ne vznemirjale. Samo ob sebi umevno je to, da za tako pitanje je vzeti le čist sladkor, brez kake primesi.

Če bo vreme tako, kakor je pričelo v drugi polovici avgusta, je pričakovati, da nam ne bo treba krmiti, posebno onim čebelarjem, ki so peljali svoje čebele na ajdovo pašo. Kdor bi pa ne imel kljub vsemu zadostnih medenih zalog, bo moral rabiti sladkor iz trgovine. Kakor nam lanska izkušnja kaže, ne smemo upati, da bi pri sedanjih predpisih dobili neobdačen sladkor za krmljenje čebel.

Kletarstvo.

Ušaj Just:

KIS IZ VINSKI TROPIN.

Iz vinskih tropin je mogoče napraviti dober kis. To pa le, če so tropine še dovolj vlažne in močne. Kisova ali octova kislina, ki daje moč in vrednost kislu, nastane le iz alkohola. Pretvorbo alkohola v octovo kislino povzročajo silno majhne, s prostim očesom nevidne bakterije. Za svoje delo in razvoj potrebujejo te glivice obilo zraka in precejšnje toplote. Zato jim moramo oboje nuditi, če hočemo, da se nam bodo tvarine, ki jih želimo skisati, res skisale.

Iz vinskih tropin napravimo kis na sledeči način: Tropin, katere hočemo

rabiti za napravo kisa, ne smemo preveč iztisniti, ker drugače bo kis iz njih le malo yreden. Tropine denemo v kad in vrh tropin zlijemo na vsakih 100 kg tropin 30 do 50 litrov vode, v kateri smo prej raztopili 3 do 5 kg sladkorja. Kad postavimo na toplo mesto, da sladkor pokipi in se spremeni v alkohol. Ko je ponehalo burno kipenje, kar se navadno zgodi ob ugodni toploti v 3 do 5 dneh, odločimo sok in iztisnemo tropine. Tropine vržemo na gnoj, ali jih pa uporabimo za krmo, sok pa, ki je zdaj tropinčica slabše vrste, zlijemo v nezadimljen sod, ki ga smemo napolniti do vrha. Sod postavimo na gorko in temno mesto. Vanj prilijemo

še na vsakih 10 litrov tropinčice en četrt litra dobrega in naravnega vinskega kisa.

Kis moramo doliti radi tega, da tropinčico okužimo s kisovimi bakterijami. Teh bakterij pa umetni kis, ki je nastavljen s pomočjo esence, nima. Zato bi bilo prilivanje umetnega kisa v to svrhu nezmiselno in celo škodljivo.

Ko smo to storili, pustimo sod odprti na toplem mestu. Če so razmere povoljne za razvoj kisovih bakterij, se tropinčica v enem ali dveh mesecih popolnoma skisa. V svrhu pospešitve skisanja je zelo priporočljivo, dodati tropinčici, ko je pokipela, posebne, soli podobne tvarine, ki ji je tvrdka, ki jo izdeluje, dala ime »Bioschiltz«. Ta tvarina vsebuje dušik, fosfor, kalij, magnezij in razne druge snovi, ki služijo kisovim bakterijam kot hrana. Z dodatkom te snovi v množini od 5 gramov na vsakih 10 litrov tropinčice zelo pospešimo kisanje.

Včasih se naselijo na površino tropinčice ali vina v velikih množinah glivice kana ali cveta. Te glivice so za pravilno skisanje škodljive. Zato jih moramo odstraniti, kar dosežemo najlažje s pretakanjem.

Najprimernejša toplota za kisanje kisa je 25 do 30° C. Kisove bakterije delujejo sicer tudi pri nižji toplini, seveda le bolj počasi.

(Bioschiltz se dobi pri tvrdki »Vino-
agraria«, katere oglas dobite na drugi

strani platnic našega lista. — Pripomba uredništva).

U. J.:

»RIPARIN«.

»Riparin« je najboljše sredstvo, s katerim je mogoče napraviti plesnivo vinsko posodo zopet uporabno. To sredstvo je lak brez barve, duha in okusa. »Riparin« se rabi tako-le:

Plesniv sod se odpre. Če sod nima vratice, se mu vzame eno dno ven. Nato se z ostro suho ščetko odrgne plesnoba. Če je bil sod močno plesniv, ga na to še operemo z vročo vodo in sodo. Nato se sod dobro in popolnoma osuši, bodisi na prepihu, ali pa pri ognju. Ko se je sod popolnoma osušil, zlijemo »riparin« v manjšo posodo in s pomočjo čopiča namažemo z njim skrbno celo notranjščino sode. Pri tem moramo paziti, da ne pustimo nikjer najmanjšega prostorčka nenamazanega. »Riparin« se hitro osuši in notranjščina sode izgleda, kakor da bi bila prevlečena s steklom. Nato zapremo zopet sod in brez skrbi ga lahko napolnimo z vinom. Vino ne bo zadobilo nobenega duha po plesnobi. Z »riparinom« popravljene sode so uporabni samo za vino in vodo. Za kis in špirit niso. Takih sodov tudi ne smemo več prati z vročo vodo, ali to tudi navadno ni potrebno.

Vinogradništvo.

Ušaj Just:

NEKAJ ZA LETOŠNJO TRGATEV.

Letošnja trgatav ne obeta veliko. Preobilna mokrota od neprestanega deževja je škodila trti, ki ljubi suhoto. V zvezi z deževjem je bilo tudi vreme bolj hladno, kar trti, ki je hčerka solnca, gotovo ni bilo v prid. Mnogo vinogradov je poškodovala tudi toča, zlasti v Brdih, kjer je velikokrat klesala. Izgledi na letošnje trgatav torej nikakor niso razve-

seljivi; vendar so se pa izboljšali, odkar je vreme od drugega tedna v avgustu postalo bolj stanovitno, lepo in solnčno. Ako Bog da, se neugodna vremenska prerokovanja, ki jih je ta list navedel v zadnji številki, ne bodo izpolnila, in bo jesen lepa in solnčna, (Bog daj! — Pripomba uredništva!) Če se to zgodi, bo v veliko korist vinski trti, ki potrebuje zlasti septembrskega in oktobrskega solnca. Neobhodno potrebno je solnčno in toplo vreme za popolno dozoretev groz-

dja, ker znano je, da je le ob solnčni svetlobi mogoča tvorba sladkorja v listih vinske trte, odkoder potem potuje sladki sok v grozdje.

Ne trgajte prezgodaj!

Če bo torej jesen lepa, bomo morali s trgatvijo kokor mogoče letos odlašati in ne trgati pred zadnjo polovico oktobra. Kdor bo prej trgal, bo pridelal kislico brez moči in brez arome. To vino bo letos podobno onemu vinu, ki so ga nekdanj pridelovali na Koroškem. Kakor pravijo, je bilo to vino tako kislo in slabo, da je oče grozil neubogljivemu sinu, da mu bo za kazen dal kozarec vina. Takega vina pa mi nočemo in ne smemo pridelovati, če hočemo konkurirati z vinom, ki prihaja k nam iz starih pokrajinskih kraljestva. Zato ponavljam še enkrat ono, kar poudarjam vsako leto, odkar pišem v Gospodarski vestnik: **ne trgajte prezgodaj.** Zlasti bi bilo želeli, da bi to geslo upoštevali vinorejci iz gornje vipavske doline, ki vsako leto najpoprej začnejo s trgatvijo. Res je, da imajo oni v svojih vinogradih zasajenih veliko več zgodnejših plemenitih vrst trt, kakor v spodnji Vipavski dolini; vendar pa bi z poznejšo trgatvijo dosegli mnogo boljše vina, kakor jih imajo dozdej. Nekateri naši vinogradniki so tudi zelo nestrpni in preoskosrčni z ozirom na lastvino grozdja, ki se tuintam dogaja. Res je, da je težko privoščiti tatu brenčač grozdja, ki stane toliko truda in stroškov, vendar pa je ta škoda navadno malenkostna v primeri s škodo, ki si jo prizadenemo z prezgodnjo trgatvijo. Tu in tam začne tudi grozdje gniti, ali ob lepem in suhem vremenu začne gniti le bolno grozdje. Zato moramo razne trine škodljivce skozi celo polelje pridno zatirati in trto braniti pred njim. Proti peronospori in plesni se naš vinogradnik precej vstrajno bori, a pokončevanje grozdnega molja pa zanemarja. Zlasti proti poletnemu rodu tega škodljivca, ki napada zoreče jagode in jih vrta, je težko kdo izmed naših vinogradnikov kaj ukrenil. Navrflane jagode pa

začnejo gniti in marsikateri vinogradnik ne ve niti zakaj.

Priskrbi si potrebno orodje za trgalev!

Za trgalev potrebuje vinogradnik precej orodja in posode. Manjkajoče orodje in posodo si mora vsak vinogradnik nabaviti že pred trgatvijo. Če pa je orodje popravila potrebno, ga je treba dati v popravilo čimprej, ker zadnje dni pred trgatvijo imajo rokodelci, ki se pečajo s popravilanjem orodja, veliko dela in ne morejo izvršiti vseh naročil. Kdor mora kupiti grozdni mlin, stiskalnico ali kako drugo orodje, naj ne gleda toliko na ceno, kakor na kakovost. Zlasti je to upoštevati pri stiskalnicah, ki veliko stanejo, in še niso iz dobrega materiala, se rade polomijo. Važno je to za današnje čase, ko so tropine vsled otežkočene žganjekuhe radi visokih davkov na špirit, le malo vredne. Zato jih pa moramo dobro iztisniti, kar je seveda mogoče le z močnimi in trpežnimi stiskalnicami. Najboljše stiskalnice, bi bile one na vodni pritisk, takozvane hidraulične. Ali te stiskalnice stanejo veliko; nabavili si jih je mogoče le v skupnosti. Najmanjše bi stale od 6000 lir naprej.

Raba amonijevega fosfata.

Lansko leto je veliko vinogradnikov stavilo v mošt od mene priporočeni amonijev fosfat. Nekateri so imeli zelo dobre uspehe z njim; drugi so pa bili z uporabo tega sredstva manj zadovoljni, ker jim vino diši po žveplu. Temu pa je krivo to, ker se ti vinogradniki niso držali natančno mojih navodil, in niso mošt dovoljno, ali pa nič zračili, kar je pa pri uporabi amonijevega fosfata in bisulfita neobhodno potrebno. Tudi pretočiti bi morali prej, kakor je to v navadi. Vsekakor so pa ostala vsa ona vina, ki so bila povreča z dodatkom amonijevega fosfata, skozi celo leto zdrava in kristalno čista. Uporaba amonijevega fosfata ima v gotovih slučajih le eno napako in sicer to, da preprečuje zmanjšanje kisline v vinu. Zato pa osta-

nejo vina, ki so bila povreła z dodatkom tega sredstva, skozi celo leto na kislini bolj bogata. V slučajih, ko v moštu primanjkuje kislina, je to zaželjeno; uporaba tega sredstva je tudi v tem oziru koristna, v nasprotnem slučaju pa, ko je želeli, da bi se kislina v vinu pozneje zmanjšala, je pa uporaba tega sredstva neumestna. Če je pa grozdje gnilo in bolno, se pa na to ne smemo ozirati; rabiti moramo **brezpogojno** amonijev fosfat ali pa metabisulfit, če hočemo doseči iz gnilega grozdja zdrava, stanovitna in čista vina. Z dodatkom amonijevega fosfata prevreła vina so pa v vseh slučajih bolje povreła in imela so do 3 desetine stopinj več alkohola, kakor druga,

ki so bila napravljena brez dodatka te snovi.

Pri uporabi amonijevega fosfata in bisulfita se pa moramo držati natančno vseh navodil, če hočemo, da ne bo imeło vino slabega duha po žveplu. Zało je bolje, da oni, ki niso voljni držati se natančno navodil, uporabo teh sredstev opustijo. Zlasti moramo biti dosledni pri zračanju in pri odmerjenju količine teh sredstev.

Za sedaj sem hotel o trgatvi zapisati samo to. V prihodnji, to je v oktobrski številki, pa kaj več. Upam, da do takrat ne bo še nikdo trgati in da ne bo prekasno.

Sadjarstvo.

K. P.:

NEKOLIKO O OBIRANJU IN SPRAVLJANJU SADJA.

Pisali smo že večkrat ob drugih prilikah, da se naši ljudje premalo ozirajo na zunanjo blaga, ki ga prinašajo na trg. Radi tega trpijo brez pravega vzroka in po lastni nemarnosti škodo. Danes moramo že vsi vedeti, da kupec ne plača slabo prebranega in umazanega blaga po listi ceni, ki bi jo gotovo doseglo, ako bi bilo lepo prebrano. Ta napaka se tudi še vedno opaža pri obiranju in spravljanju sadja, kakor tudi pri prinašanju sadja na trg.

Zavedati se moramo na splah, da je treba prinesiti sadje v lepem stanu na trg, ako ga hočemo dobro vnovčiti. Potolčeno in oguljeno sadje ni za kupčijo. A niti za domačo rabo ni mnogo prida. Tudi mora biti sadje, ki ga prodajamo, dovolj zrelo. Ne sme pa biti prezrelo, ne sme biti tudi zeleno. Pomni, da zeleno sadje nima dobrega okusa. Tudi pozneje ga ne dobi tako zlahka. Prezrelo sadje pa se ne da razpošiljati. Na vse te okolnosti mora umni sadjerejec že pri obiranju dobro paziti.

Če pogledamo, kako ravnaajo naši ljudje, ko obirajo sadje, potem se ne

smemo čuditi, ako ga večkrat tako slabo prodajajo. Kolikim je preklja pri obiranju edina priprava! Seveda potolčejo z njo vse sadje, a tudi odbijejo navadno drevesu popje, ki je namenjeno za cvelje v prihodnjem letu. Ako se ne drži sadje drevesa prav trdno, postopajo nekoliko bolj milo, da sadje otresajo. Otresanje sicer ne škodi drevesu tako hudo kakor preklja, pač pa sadju, ki se ob padcu na tleh razbije. Nekatero sadje pa moraš z roko trgati, ako ga hočeš imeti z drevesa. Kako ravnaajo tu naši ljudje? Navadno primejo za šopek sadja, pa povlečejo, da ostanejo vsi peclji na drevesu. To se večkrat godi pri češnjah, posebno pa pri češpljah se ta greh stalno ponavlja. Kdo naj kupi potem tako sadje!

Res je, da stane pravilno obiranje in spravljanje sadja nekoliko več. Toda ti večji stroški se poplačajo z višjo ceno. Sadje moramo trgati vedno tako, da se mu ohrani peclj. Le ono sadje, ki ga nameravamo porabiti za sušenje, za mošt in drugo domačo rabo, smemo trgati tudi brez peclja.

Tudi ne smemo sadja, ki ga mislimo prodati ali pa hraniti, preveč stiskati ali otipavati z rokama. Tako sadje začne

potem na dotičnih mestih gniti. Priporočljivo je, da rabimo pri obiranju sadja koše, ki so znotraj pregrnjeni s platnom ali s kakšno drugo tkanino, ki preprečuje, da se sadje ob košari ne potolče. Sadje naj se v koš ne meče, temveč postavlja vanj narahlo z roko. To pa posebno spočejka, dokler je koš še prazen. A tudi pozneje postopajmo previdno, ker z metanjem se ne pokvari le dotični sad, marveč tudi ono sadje, ki je že v košu. Na ročaj koša je najboljšo privezati leseno ali železno kljuko, s katero lahko obesiš koš na vsako vejo.

Ko je koš poln, ne smeš ga izprazniti na ta način, da sadje v drugi koš kar presuješ. Prestavljaj ga tudi sedaj kolikor le mogoče z rokama. In to čim bolj polagoma. Najboljšo je, da že v sadovnjaku takoj spraviš sadje v one posode

ali koše, v katerih misliš blago postaviti na trg.

Za prevažanje sadja po železnici in sploh v daljne kraje so najprimernejši majhni koši. Prav posebno velja to za sadje, ki se rado zmečča in pokvari. Med to spadajo posebno črešnje, češplje, smokve itd. Navadne jabolke se pošiljajo bolj pogostoma v večjih košarah ali pa tudi v sodih. Tako razpošiljanje ne velja za plemenitejše vrste jabolok, kakor so rožmarinke, kalvili itd. Prav fino sadje naj se zavije v svilnat papirček in lepo zloži v leseno posodo ali papirne trakce, da se na poti v košu ne premeta.

Sploh pa moramo vedeti, da čim okusnejše znamo sadje spraviti in ga ponuditi na trgu, tem več in tem boljših odjemalcev si pridobimo.

Poljedelstvo.

Ing. Čok Andrej:

O UMETNIH GNOJILIH.

(Nadaljevanje.)

2. Podskupina čiščenih prirodnih soli, običajno s 30—31 odnosno 40—41% kalijevega okisa, je v bistvu le toliko važnejša od 1. podskupine, ker vsebuje v sebi več odstotkov kalija z mnogo manj odstotkov magnezijevih škodljivih soli in tudi manj kuhinjske soli. To je predvsem produkt (izdelek) nemških tovarn, ki čistijo stassfurtske surove soli.

Te čiščene soli so se obnesle mnogo bolje nego surove. Njih prevoz je bolj ekonomičen, ker so koncentrirane. Sicer pa tudi te kalijeve soli tvorijo na težkih apnenih in nepropustljivih zemljah, ker vsebujejo klor, spojine, ki so nekoliko škodljive nekaterim rastlinam, kakor smo to omenili že pri podskupini surovih soli.

Tudi kalijev klorid iz tretje podskupine, podskupina rafiniranih kalijevih soli, se radi vsebovanega klora navadno rabi le za sladkorno ali krmsko peso, ter krmsko koruzo, in še to le, ako se ti pridelki nahajajo v lahkih zemljah. Na

vsak način bomo pa trosili za tobak in za krompir kalijev sulfat, ker nam ta da pri teh rastlinah najboljši uspeh izmed vseh kalijevih gnojil.

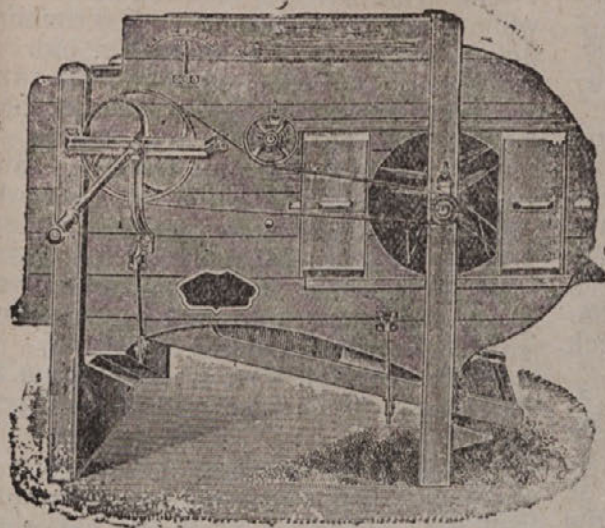
Važno je še pripomniti, da bomo trosili na težkih zemljah, ako že ne moremo gnojiti dovolj z domačim gnojem, ki vsebuje razmeroma z drugimi hranilnimi snovmi največ kalija, vedno le najrajši kalijev sulfat odnosno visoko odstotne kalijeve soli. Na ta način dobi zemlja pri enaki množini kalija mnogo manj škodljivih soli, nego če bi tam trosili nizko odstotne ali surove soli. Razume se pa samoobsebi, da je tudi tukaj merodajna cena gnojila samega in pa konečni uspeh dotičnega gnojila.

Kalijeva gnojila trosimo vedno pred setvijo. Če jih trosimo istočasno s setvijo, škodijo semenu, ker ovirajo kaljenje. Trosimo pa ta gnojila lim preje, surove soli že v jeseni, čim manj odstotkov kalija vsebujejo. Množina, katero trosimo, je odvisna od raznih činiteljev. Na splošno pa zadostuje k okopavinam 100 do 120 kg kalija (koš okisa) in k drugim rastlinam - žitnicam 70 do 80 kg letno in na 1 ha. — (Dalje.)

G. F.:

ČISTILNIK IN VEJAVNIK ZA ŽITO.

Praksa je pokazala, da ni dovolj, ako se žito lepo omlati in spravi. Treba je tudi zanj takrat, ko je v shrambi, vedno skrbeti, da se ne izpridi in pokvari. Ni



Čistilnik za žito.

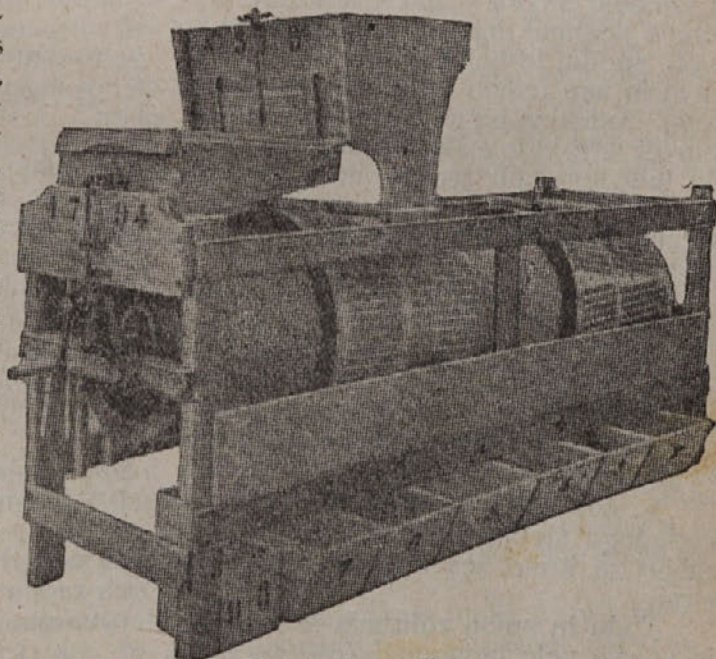
dovolj, da vzameš žito iz najlepšega kupa za setev, danes se moraš že poprej potruditi, da boš imel za setev res lakšno seme, ki ti bo uspelo. Previdnost in pamet ti narekata, da izbiraš pravzaprav seme že na njivi, a da ga potem tudi prečistiš in preseješ s stroji, ki jih je moderna tehnika ustvarila tudi za to polje kmetijskega gospodarstva. Seme, ki je prečiščeno in obdelano s čistilnikom, ti bo dalo lepo žito s polnim, težkim klasjem. In za tem vendar mora stremeti vsak napreden kmet; da se njegov trud čim bolj izplača, kolikor je to odvisno od njega.

Danes je žitni čistilnik že vpeljan na vseh večjih poljedelskih obratih. In očitni

uspehi, ki jih dosegajo umni kmetovalci, pospešujejo širjenje teh strojev.

Čistilnik je tako ustrojen, da prihaja iz njega posebej popolnoma očiščeno žito, posebej zopet nesnaga. Zavedlo nas bi predaleč, ako bi hoteli stroj docela opisati. Priobčeni sliki nam kažeš, kako izgleda približno ta stroja, od katerih služi prvi izključno za čiščenje žita, drugi pa deli žito po debelosti zrnja. In da je ta druga okolnost nad vse važna, je tudi izven dvoma.

Dočim se imenuje prvi stroj čistilnik, pravimo drugemu stroju vejavnik.



Vejavnik za žito.

Dr. Perušek Matija:

KORUZNI MOLJ.

Ta škodljivec koruze se je v zadnjih letih že precej razširil tudi v naših krajih. Sicer škoda, ki jo povzroča, ni ravno velika, vendar stalno narašča in lahko postane še občutna. Marsikateri posestnik tega škodljivca še ni niti opazil. Če se pa koruzno polje natančno opazuje, se kmalu vidi, da je precej rastlin napadenih po tem škodljivcu.

Napadene rastline se navadno že od daleč spoznajo po tem, da je steblo prelomljeno. Stebla se prelomijo na tistem mestu, kjer jih izjeda gosenica koruznega molja (črv), in sicer se to zgodi navadno najprej na vrhu, potem tudi nižje. Ako si ogledamo rastline bližje, vidimo pri kolencih okroglo luknjico in kupček belkastih goseničnih odpadkov.

Metulj leta meseca junija. Barve je rumenkaste, srednja krila imajo rjaste lise. Dolžina metulja znaša okrog 1.5 cm, razpeha krila merijo 3 cm. Samica, ki se razlikuje od samca, zleže posamezna jajca tik nad kolenci. Po 14 dneh se pokažejo gosenice, ki takoj prevrtajo bil in izjedajo stržen v smeri navzdol. Gosenica postane dolga 2 cm, je gola in se svetli, spodaj je belkasta, na hrbtu sivo-rjava in ima temno črto, glava je črna rjava. Gosenica pa ne razjeda samo bilk, temveč gre tudi v stroke in se loti včasih tudi koruznih zrn, ki jih razjeda od znotraj. V bilki prodre do korenine, kjer prezimi in se zabubi šele v maju prihodnjega leta.

Napadene rastline se začno sušiti in često se stroki ne morejo razviti. Ker se izjedena stebila navadno prelomijo, leže večkrat že razviti stroki na tleh in se pokvarijo. Slednjič pa oškoduje gosenica, kakor smo že zgoraj omenili, stroke tudi direktno s tem, da jih razjeda.

V svrhu zatiranja škodljivca naj se napadena stebila takoj porežejo in porabijo za krmo, jeseni pa se naj sežgo sfirni.

Toda ta način zatiranja je zamuden in včasih celo nemogoč. Zato so začeli misliti v Ameriki na to, kako bi mogli na

drug uspešnejši način pobijati tega škodljivca. Ker zavzema kultura koruze zelo važno mesto v narodnem gospodarstvu Zjedinenih držav, so se tam z ameriško velikopoteznostjo lotili tega vprašanja. V ta namen je poslalo poljedelsko ministerstvo strokovno komisijo v tiste kraje Evrope, kjer se prideluje večja množina koruze, t. j. v Francijo, Italijo, Madžarsko, Rumunijo in tudi v Jugoslavijo, da prouči na licu mesta razvoj in življenjske pogoje koruznega molja in njegovih parasitov v teh krajih. V novejšem času skušajo namreč zatirati razne škodljivce s pomočjo njihovih parasitov, ki se vzgoje umetnim potom v veliki množini. Tako upajo tudi ameriški strokovnjaki, da se jim posreči vzgojiti parasita, s katerim bodo uspešno zatirali koruznega molja. Dosedaj so našli že več vrst. (Ena vrsta je znana že dalje časa, in sicer se nahaja na Oger-skem.)

Slednjič še omenim, da koruzni molj ne dela škode samo na koruzi, ampak živi tudi na drugih rastlinah, kakor na hmelju in kanoplju. — »Kmetovalec« (Ljubljana).

— r — n:

UPORABA UMETNIH GNOJIL ZA TRAVNIKE.

Zakaj pač moramo gnojiti? Gnojiti moramo, da damo zemlji speh onih redilnih snovi, ki smo jih odvzeli s pridelki. Poskusi so dognali, da je treba na en ha travnika potrositi vsako leto 30 kg dušika, 30 kg fosforove kisline, 80 kg kalija in 50 kg apna. Ševeda te številke ne odgovarjajo točno za vsak slučaj, ker je odvisno od zemljišča in drugih činiteljev, koliko in katero gnojilo je za dolični travnik najprimernejše.

Travnikom, ki so bili dosedaj zapuščeni, moramo dati več umetnih ali naravnih gnojil, kakor onim, ki smo jih redno gnojili. Tako naj bi trosili za prvo gnojenje na 1 ha = 10.000 m².

a 1) tomaževe žindre 100 kg,
40% kalijeve soli 250 kg,

žveplenokislega amonjaka 300 kg
 ali a 2) 700 kg superfosfata,
 40% kalijeve soli 250 kg,
 300 kg apnenega dušika.
 Za redno gnojenje vzamemo na ha:
 b 1) tomaževe žlindre 600 kg,
 40% kalijeve soli 200 kg,
 žveplenokislega amonjaka 150 kg
 ali b 2) 200 kg superfosfata,
 40% kalijeve soli 200 kg,
 300 kg apnenega dušika.

Umetna gnojila označena pod a 1) in b 1) smemo mešati, tomaževo žlindro s 40% kalijevo soljo neposredno pred uporabo. Žveplenokislega amonijaka pa ne smemo mešati nikdar s tomaževo žlindro, pač pa smemo vedno mešati 40% kalijevo sol z žveplenokislím amonjakom.

Gnojila, označena pod a 2) in b 2) (superfosfat) smemo mešati vedno s kalijevo soljo, superfosfata z apnenim dušikom pa nikdar.

Navadno manjka našim travnikom tudi apna. Apno je namreč tudi važno gnojilo, ker pospeši razkroj organskih tvarin. Mrzla in težka zemlja postane rahlejša in bolj gorka. Zato je jako umesno, da uporabljamo apno skupno z drugimi gnojili. Ako uporabljamo na neapnenih travnikih tomaževo žlindro mesto superfosfata ali apneni dušik mesto žveplenokislega amonjaka, (tega gnojila ne uporabljamo na kislih zemljah) smo s tem dodali travniku že precejšnjo količino apna. Zato so tudi mnogo vidnejši uspehi na pognojenem zemljišču, kjer manjka apna, ako uporabljamo eno ali drugo omenjenih gnojil. Tudi apneni prah, ki ga dobimo pri apnencah in ki je mnogo cenejši od apna, lahko uporabljamo v to svrhu. Na ha vzamemo 15 q apnenega prahu, kar zadostuje za dobo 5 let.

Apnenega prahu ne moremo mešati s superfosfatom, niti z žveplenokislím amonjakom; mešati pa ga smemo z apnenim dušikom, tomaževo žlindro in s kalijevo soljo, pa le neposredno pred uporabo. (Glej tudi članek: Skrb za žívino — skrb za travnike v 2. števil. letošnjega »Gospodarskega vestnika«.)

ZITNI RILČKAR ALI ČRNI ŽUŽEK

Med žitom najdemo zlasti na dnu in v kotih vse polno malih, podolgastih črnorjavih živalic. To je listi mrčes, ki dela tudi moljavo živo in ki ga naši ljudje napačno molj imenujejo.

Ta škodljivec, ki povzroča pri žitu v shrambah največjo škodo, je **žitni rilčkar** ali črni žužek (*Calandra granaria*). Ta hrošček je komaj 5 mm dolg, črnorjav in valjast. Glavo ima podaljšano v nekoliko upognjem koničast rilček. S tem rilčkom navrtja luknjo v žitno zrno in položi vanjo jajce, iz katerega se izvali breznoqa bledorumena ličinka. Ta ličinka (črviček) izje vso moko, tako da ostane sama lupina, v kateri se potem zabubi. Iz bube se izleže nov hrošček, ki nadaljuje svoje pogubonosno delo. Ker se ta mrčes neznansko hitro razmnožuje (ena samica zaplodi na leto 60.000 hroščev) in ker se škoda tako hitro ne opazi, spada ta žužek med najškodljivejši mrčes, ki je že mnogokrat uničil cele žitne zaloge.

Da se te nadloge ubranimo, je potreba posebne pozornosti. Shramba za žito mora biti zračna, suha, snažna in kolikor mogoče hladna. Žito je spraviti v žitnice popolnoma posušeno in paziti je, da se ne ugreje. Kjer je dana možnost, da se hrani žito razgrnjeno po fleh v plasteh, v katerih ga je mogoče večkrat z lopato premetati, nima škodljivca tako ugodnih pogojev za svoj razvoj in zato tudi ni tako nevaren.

Vse drugače pa je, kjer se žito shranjuje v običajnih kaščah, bodisi lesenih ali zidanih. Tam je žito navadno na debelo nasuto po predalih, skrinjah ali zabojih. Ker v taki shrambi ni zadostnega prepriha, se mora žito zračiti na ta način, da ga večkrat na leto premešamo. Preden to delo opravimo, moramo izpraznjen predal temeljito očistiti. Pri koruzi se obvarujemo tega zla najbolje s tem, da ohranimo do porabe storže neorobkane.

Če pa imamo molje že v žitnici, tedaj se moramo takoj lotiti dela, da se tega zla iznebimo. Priporočajo se raz-

ni pripomočki, ki so vsi več ali manj pomankljivi. Še največ izda zažvepljanje praznih predalov z žveplenim dimom, preden jih napolnimo. Najbolj preizkušeno sredstvo je tole:

Kakor hitro opazimo, da je žito od žužka napadeno, ga prerešujemo na primernem rešetu, skozi katerega pada mrčes v podstavljeno pločevinasto posodo, iz katere ne more vun, da bi se razlezel in prišel zopet nazaj med žito. V to nam prav dobro služi n. pr. navaden bakreni kotel, v katerem pokončamo zalego pozneje z vrelo vodo. Žito pa je prezračiti na ta način, da ga raz-

grneno na solncu. Tam naj ostane toliko časa, da se izgubi poslednji žužek. Na to spravimo žito nazaj v dobro očiščen predal. Dobro pa je, da žito še prej prevejamo na čistilnem mlinu. S tem odstranimo napadeno zrnje in mešičke, v katerih je skrita zalega.

Še boljši način spraviti mrčes in zalego iz žita je pa ta, ki ga opravljajo skrbne gospodinje, preden dajejo žito v mlin. Žito je izprali v vodi in neprestano mešati, da splavajo hroščeci in vsa napadena zrnja na vrh. Na to jih z roko odstranimo. Seveda moramo tako žito zopet temeljito osušiti.

Gozdarstvo.

Šuligoj Slavko:

GOZDNI ŠKODLJIVCI V ČLOVEŠKI PODOBLI.

Sekira poje svojo pesem — nepremišljeni njeni mahljaji uničujejo gozdove. Védno se sliši »to in to nedeljo po maši ali večernici dražba te in te parcele — celega posestva« celo. Kaj je temu vzrok? Mož, slab gospodar, ima gozd in kmetijo. Vsled visokih cen lesa začne trebati gozd. »Saj je v njem še dosti naraščaja«, si misli. Seveda, ne da bi preračunal, koliko mu doraste v doglednem času novega. Z lepimi denarci, ki jih vdobi za posekana debela, kupi konje — težke. Pozornosti ne obrača mnogo na njih čvrstost — več na lepoto. Prvo, drugo, tretjo nedeljo, na praznik napreže z velikim ponosom voziček in hajdi s konji v sosedne vasi, dostikrat v diru bodisi v klanec ali nizdol, pobahat se k znanim krčmarjem. Da bo imel s konji boljšo srečo, se čuti dolžan, plačati za literček vina. Prijatelji njegove vrste se mu pridružijo in pridruži se prvemu literčku tudi drugi, tretji, četrti, brez konca. Da ne bo zamere pri ostalih krčmarjih, mora pri njih nadaljevati pričeto pot. Seveda vse s ponosom na svoje konje in na namišljeno bogatijo. Kdaj in v kakšnem stanju se vrne domov, je vsakemu znano. V pondeljek

leži. Okoli žene se hlina in jo tolaži z besedami »saj gozdovi naši ne propadejo«.

Drugi dan pošlje hlapca ali najemnika v gozd po par debel, ne da bi mu zabičal v glavo, katere naj poseče. Hlapec, posnemajoč svojega »skrbnega« gospodarja, meni nič tebi nič odseče deblo, mesto pri fleh, v višini pol metra in pusti ga pasti, kamor hoče. Če položi 3 ali 5 mladih gozdnih drevesc, kaj zala — saj je še drugih dovolj!

Njegov sin pa, mesto v šolo, odpreže zamazano in neočiščeno sivko, in hajdi na pašo proti gozdu s sosedovim govedom. Sosed si misli: po ceni imam pastirja! Koliko škode mu pa napravi, tega ne opazi. Živina pod nadzorstvom tega malopridneža, ki, mesto opravljati službo pastirja, išče ptičja gnezda, posebno od koristne žolne, katere uničuje toliko škodljivega gozdnega mrčesa, udere v gozd in hlasta po sočnih gozdnih mladih drevescih, mnogokrat namenoma zasajenih za naraščaj.

Hčerke tega gozdnega posestnika jo skrivoma uberejo z istovrstnimi deklicami v bližnji igličasti gozd po steljlo. Z železnimi grabljami do golega podrgnejo igle, ki so padle z dreves, katere so posadili s trdom napredni gospodarji z namenom, da preobrazijo goli svet.

Mlajši šinko, dober plezalec, pa gre s staro mamo dnevno v umetno zasajen igličast gozd po vej za kurjavo, ker se gospodarju zdi škoda časa, iti v ta namen enkrat v oddaljeni višji gozd po bukovine. Sinko spleza na drevo in udriha s sekuro po vejah. Stara mama, skoro prisiljena, skrivaj pobira in odnaša. Ker je veliko takih posnemovalcev, kmalu razredčijo gozd. Burja pritisne in najde kmalu pot med golimi drevesi ter v kratkem času odnese ostalo prst, katero v obsekanem gozdu kaj rado poišče in izsuši solnce.

—:—

Ni čuda, da mora sčasoma radi takih dejanj posestvo na boben in ni čuda, da se naravno in umetno pomlajeni gozdovi na ta način pokončujejo in brezuspešno pogozdujejo z ozirom na preobrazbo golega sveta.

Gozdni posestniki! Opuščajte taka dejanja. Ako ne boste imeli več pozornosti in skrbi takim nerednostim, ki se vršijo dnevno v vaših gozdovih, bodite prepričani, da boste občutili kmalu zle posledice: ostali boste lastniki gozdov le z imenom!

Gozdar, ne zanašaj se preveč na sekuro! Ako ne boš dobro preračunal, koliko ti doraste novega lesa, zapiši si vnaprej bodoče dolgove!

Gozdar, če ne moreš sam v gozd, pazi koga pošlješ, da ti pravilno odreže ali poseka odločeno drevo. Pazi prav posebno, da ti pri delu ne poškoduje bližnjega naraščaja.

V zimskem času pojdi in zboljšaj si pašnike, da ti ne bo treba poleti zagnati živine v gozdove! Vedi, da je tudi paša živine del zatiranja mladih gozdov!

Postavi si za cilj, da vsako leto pomladiš posekane lehe in vsaj nekaj golega sveta zasadiš z gozdnimi drevesci. Tega ti gotovo ne manjka.

Posesniki, uredite si dobro hleve in gnojšča! Kaj dosežete s tem? V dobro urejenih hlevih porabite manj stelje. Res, da s tem pridobite manj gnoja, zato pa tem boljšega. Pomnite, da gozdovi, v katerih preveč izkoriščate steljo, vam ne bodo preobrazili tal! Nastopite strogo tudi proti listim, ki skrivaj grabijo steljo iz igličastega gozda in ki skrivaj obsekujejo veje in s tem popolnoma uničujejo načrte umnih posestnikov, uničujejo njih namene za preobrazbo kamenitega sveta v rodovitno, humozno zemljo.

Še nekaj! Sedaj je čas, da zabičate v glavo pastirjem, da ne netijo ognja v bližini gozdov, da ne palijo stelje v njih. Vsako leto se čita o novih gozdnih požarih, o milijonskih škodah, ki jih večidel povzročijo slični nevedneži.

Gozdni uslužbenci, gozdni posestniki! Nastopite vendar enkrat resno proti takim gozdnim škodljivcem v človeški podobi, ako imate le količkaj smisla za napredek gozdarstva. Ne bodite tudi vi istih misli, kot oče, ki je rekel svojemu sinu: »Če hočeš imeti gozd, sadi si! Kolikor sem ga jaz podedoval, bo zame dovolj«.

Vrtnarstvo in cvetličarstvo.

Nardin Anton (Rim):

OHRANJEVANJA PARADIŽNIKOV V NARAVNI OBLIKI.

Imamo več načinov za ohranjevanje paradižnikov v naravni obliki čez zimo. Naj opišem onega, ki se mi zdi prav priprosti.

Paradižnikov je mnogo sort. Izmed teh sort se daste čez zimo uspešno zveži

ohraniti posebno dve sorti: kralj Humbert in Lukulus.

Lukulus se razločuje od drugih v tem, da ima plodove drobne, okrogle in gladke in da plod visi na stebelju kot nekak grozd (6—10 plodov). Meso je bolj tanko.

Kralj Humbert se razlikuje od te sorte po tem, da so plodovi jajčasti, jako meseni in trdi.

Ako jih hočemo ohraniti čez zimo sveže, ne polrgamo vsak plod za se, temveč odrežemo vseh 6—10 skupaj tedaj, ko prva dva začeta zoreti. Ako bi pustili, da nam več plodov dozori, bi s tem nič ne pridobili, ker potem posamezni paradižniki jako radi odpadejo. Ti grozdi se obesijo na žico, vrv ali tudi na rogovile vej, da visijo vsak zase; tako pripravljene denemo v zračno in suho shrambo (podstrešje — lopa — skedenj), kjer po zimi ne zmrzuje. Vsako toliko časa pogledamo, ali jih je mogoče napadla gniloba. Če se je to zgodilo, nemudoma odstranimo vse napadene; dobro je, da odstranimo tudi one v bližini teh. Tudi je umestno, da jih včasih nekoliko zažveplamo proti plesni.

Seveda zgubijo taki paradižniki mnogo na vlagi, zato pa imamo sveže paradižnike lahko še meseca februarja in marca.

— r — n:

MEŠANEC.

O mešanecu — gnojni zemlji ali kompostu — se še vse premalo govori in piše. In vendar je to izvrstno gnojilo, posebno za nekatere rastline, ki potrebujejo lahko dovezetne hrane. V dobro preperelem mešanecu se nahajajo hranilne snovi v taki obliki, da ne škodujejo rastlinam, tudi če jih vanj posadimo. Brez mešanca ni mogoče izhajati vrtnarju; rabi ga namreč za gnojne grede ter cvetlice, ki jih posadi bodisi v lonce ali na gredice in pa za one rastline, ki ne prenesejo gnoja. Pa tudi sadjerejem, poljedelcem, vinogradnikom in živinorejcem služi kot jako pripravno gnojilo. Za peščene travnike je namreč mešanec nenadomestno gnojilo, ker z njim pomnožimo humus, oziroma zdebimo rodovitno plast zemlje. V poštev pa pride tudi za druge travnike, sadovnjake, vinograde in lahko dostopne pašnike.

Mešanec napravimo iz raznih kuhinjskih, kmeljsko - gospodarskih in obrtnih odpadkov. V poštev pa zlasti pridejo: smeti, kosti, saje, pepel, drobiž

iz drvarnic, gnoj, ki ga lahko utrpimo, listje, slama in še ne dozorel plevel; kajti plevelno seme ostane več let kaljivo. Korenine pernic in preslic ter korenine zlatih; korenine drugih podobnih rastlin, ki imajo v sebi močne življenjske sile, moramo prej na solncu dobro posušiti in še le nato uporabiti za mešanec.

Nadalje pridejo v poštev grozdne tropine, rogovina, čunje, stari čevlji in odrezki usnja, cestno blato in blato iz jarkov, ribnikov in grap, ostanki karbida in apneni prah, ki ga dobimo prav po ceni pri apnencah. Ako pa jemljemo v to svrhu cele kose apna, jih je vlagati na kup; ki ga pokrijemo z zemljo, da razpade apno in še-le tedaj ga uporabljamo. Apno namreč veže škodljive kisljine v njem in pospeši hitrejši razkroj organskih tvarin. Fračje in rožje, ki ga ne uporabljamo za kurivo, sesečemo na kratko, da nam pri premetavanju mešanca ni v napotje.

Za mešanec pa ni umestno uporabljati premogovega pepela in tudi ne rastlinskih delov, okuženih po nalezljivi bolezni, n. pr. močno od rije napadene slame, po gnilobi napadene sadya, in sličnega, ker bi to škodovalo zdravju rastline. Najboljše napravimo, če takšne stvari sežgemo ali pa zakopljemo globoko v zemljo.

Če pa hočemo mešanec izpopolniti, mu dodamo med premetavanjem umelnih gnojil, thomasove žindre in kalijeve soli ali kajnita.

Omenjene stvari spravimo nato plast za plastjo na nepropustna tla, če mogoče blizu gnojišča, kjer naredimo do 2½ m širok in poljubno dolg nasip, ki se na vrtu le malo zoža. Kup naj ne bo čez 1 m visok tako, da ima zrak lahko dostop do spodnje plasti. Med letom ga večkrat zalijemo z gnojnico ali stranišnico (tudi s pomijami, ki jih ne uporabljamo). Da pa se omenjeni tekočini in dežnica lažje stekajo vanj, naredimo proti sredini kupa po dolgem udrtino. Na leto ga 3-krat premetamo in sicer: spomladi, poleti, oziroma v jeseni

in po zimi tako, da pride spodnja plast na vrh in obratno. Kajli zrak, vlaga, toplota in zmrzal delujejo na tvarine tako, da sprstene in se popolnoma razkrojijo.

Ako tako gojimo mešanec, je v 2 letih gotov in pripraven za uporabo.

Pred uporabo ga presejemo, da morebitne nesprstenele dele uporabimo za drugi mešanec. Da bomo imeli na razpolago vsako leto kup mešanca, moramo spravljati tvarine vsako leto posebej. Tako moramo ravnati leto za letom.

Davki in pristojbine.

Gorkič France:

SE ENKRAT TOČA IN DAVKI.

V zadnji številki Gospodarskega vestnika sem objavil odgovor finančnega ministra Volpi-ja, v katerem je izjavil, da italijanska davčna zakonodaja ne pozna davčnih olajšav, ki so utemeljene vsled vremenskih nezdod. Odgovor na sploh ni vzbudil v celi prizadevi italijanski javnosti pravega razpoloženja in umevanja v zmyslu ministrovem.

Goriški kmeljijski urad, ki se vedno prav živahno giblje, je kot dober poznavatelj dejanskih razmer smatral za umestno in potrebno, da skliče zastopnike onih krajev v deželi, kjer je toča uničila pridelke oziroma kjer so tudi druge slabe vremenske razmere vplivale na letošnje letino.

Sestanka, ki se je vršil prve dni avgusta, se je udeležilo lepo število posestnikov. Posebno dobro so bila zastopana naša Brda in to iz povsem umljivega razloga: naši Brici so letos vsled toče izgubili vse. Na sestanku so poročali razni govorniki o neznosnem položaju, ki je nastal radi vremenskih udarcev, in zahtevali, naj vlada pomaga težko preizkušeni pokrajini z odpisom davka. Bila je sprejeta v tem zmyslu sestavljena resolucija, ki jo je posebno odposlanstvo predložilo prefektu furlanske pokrajine v Vidmu. Prefekt je deputaciji zagotovil svojo podporo in zanimanje za ugodno rešitev zadeve. Na prefektova zagotovila so se izdala navodila glede prošenj za odpis.

Kdor hoče poskusiti, da doseže odpis davka, mora predložiti potom županstva pristojnemu davčnemu uradu pro-

šnje na kolkovanem papirju za 2 liri. Prošnja se mora vložiti najkasneje 8 dni potem, ko je toča razbijala. V njej naj se točno označijo prizadele zemljiške parcele, za katere se želi odpis davka, njih obseg in način obdelovanja; označi naj se tudi povprečno povzročena škoda v odstotkih. (N. pr. ako je kdo pridelal v normalnih letinah 20 hl vina, a mu je letos toča razbila vinograd tako, da pričakuje le 10 hl vina; naj zapiše, da je dohodek zmanjšan za 50%.)

Upali na morebiten odpis davka smejo pa le oni, ki jim je toča razbila nad eno četrtino (25%) pridelka. Ta okolnost, da znaša škoda vsaj eno četrtino, naj se v prošnji izrecno poudari.

Praktično bi ta navodila le malo pomagala, ako bodo davkarje strogo gledale na rok 8 dni. Ker so ravno davčni uradi do sedaj zanikali vsako možnost odpisa, kakor jo je tudi finančni minister zanikal, vsled česar je rok 8 dni že davno potekel, naj vsi oni, ki upajo, kljub temu predložijo prošnje za odpis.

* * *

Želeli je, da ne ostane pri vsem tem le pri besedah in obljubah, temveč da se v resnici tudi nekaj napravi, ker naše ljudstvo je vsled neprestanih vremenskih nezdod res vredno pomoči.

Toča je oklestila večino vinogradov, potem je neprestano deževje hudo škodovalo pridelkom, sedaj pa brusi že štirinajst dni po nekod burja, ki je popolnoma izsušila zemljo, žuga torej še suša. Ali ni pri teh razmerah pomoč nujna?

Rabite OREHOVE TROPINE, najcenejše močno krmito!

Gospodarski koledar.

SEPTEMBER.

Poljedelstvo: Mnogokrat odtrgavajo predčasno listje krmske pese, kar je v veliko škodo razvoju in rašči pese. Poskusi so dokazali, da je pridelek in redilnost pese, kateri se listje trže manjši nego pri pesi, ki se ni obtrgavala. Istotako se je dognalo, da dá turšica za eno pefino manjši pridelek, ako se ji poreže deloma listje ali celo vršiče. Vršiče poreži s stebel k večjemu šele takrat, ko ja začelo spodnje turšično listje dobro rumeneli. — V tem mesecu se izorje in spravlja krompir. — Ta mesec se posebno v goratih in bolj hladnih krajih poseje ozimno žito (pšenica, rž in ječmen). Na vsak način skrbi, da pride ozimno žito pravočasno v zemljo, tako da se lahko še pred zimo dobro obraste. Le če se dobro ukorenini in obraste, lahko klubuje ozimno žito mrazu in mokroti. Za setev pripravi zemljo dobro in glej, da vseješ le zdravo, čisto, pravo, kaljivo, debelo, težko, polno in zrelo zrnje, ker le od takega smeš pričakovati dober pridelek. — V kapusnikih ali zeljnikih, kjer je kapus napaden po gosenicah kapusovega belina, uničuj gosenice.

Živinoreja: Kdor krmi mlečnim kravam samo zeleno turšico ali pitnik, naj pomni, da nudi s to krmo kravam premalo beljakovinskih snovi. Zato naj pokladajo poleg pitnika tudi močna krmila, pred vsem orehove tropine, ki so najcenejše; dobijo se pri Kmetijskem društvu v Gorici ali pri Kmetijski družbi v Trstu. Pridatek tega krmila je potreben tudi vprežni živini, ki opravlja težka dela. Oskrbuj in krmi primerno močno breje krave in svinje, da se izogneš zvrženju. Ne pokladaj jim pokvarjene in težkoprebavne krme. Krmi živini z vso previdnostjo takšna krmila, ki rada povzročajo napenjanje. Krmi dobro tudi kokoši ob času menjave perja, ki se vrši v tem času in traja navadno 6 do 8 tednov.

Čebelarstvo: V tem mesecu začne jesenska paša na ajdi in žepku. Ko ta konča, smatramo lahko, da je čebelarstvo letos zaključeno. Čebelar mora začeti misliti že na vzimovanje. Njegova prva skrb mora biti ta, da bodo čebele imele dovoljno medu za zimo v panju. Čebelar mora pregledati vse panje in natančno ugotoviti njih stanje. Brezmatične družine in slabiče je nemudoma združiti. Držanje takih panjev čez zimo je nezmislno, ker od njih ne bo nikdar koristi. Če združuješ brezmatično družino z družino, ki ima matico, storiš lahko to brez skrbi, da bi tuje čebele ubile matico. Če pa združuješ dva slabiča, ki imata oba matice, pa dobro storiš, da matico zapreš v kletko. S tem jo obvaruješ morebitnega napada od pridruženih čebel. Pred združitvijo priškropi čebele z oslajeno vodo in zadimi jih nekoliko. V septembru je veliko os in sršenov, ki silijo v panje. Zato dobro storiš, da žrelo nekoliko zožáš. V tem mesecu je špekulativno pitanje zelo priporočljivo. Ž njim pospešiš zalego in s tem dosežeš veliko mladih čebel, ki bodo izvrstno prezimile. Pri špekulativnem pitanju pa moraš biti zelo previden, da ne privabiš roparja.

Kletarstvo: Pomni, da se trgategv bliža. Pripravi si vso potrebno posodo že sedaj, da ti bo pri rokah, ko jo boš rabil. Čitaj članek: »Nekaj nasvetov za letošnje trgategv« v današnji številki.

Sadjanstvo: Tudi v sadovnjaku ni posebnega dela, razen obiranja dozorelega in rednega pobiranja odpadlega, črvicega sadja.

Travništvo: Kosi se otava, ki bo, ako se posuši in spravi pri ugodnem vremenu, zelo prav prišla pri letošnjem večjidel ob neugodnem vremenu košenem in spravljenem senju, ki je vsled tega slabe kakovosti.

Vrtnarstvo: Seje se lahko še vedno zimsko zelje. Tudi zimsko endivijo, ki jo hočemo imeti bolj pozno, lahko pre-

sajamo še prve dni meseca. Najbolj primeren čas pa je zdaj za setev zimske solate. Ne sej je pa pregosto, da ne dobiš pretankih in prešibkih sadik. — Zeljnate rastline se v tem mesecu navadno

lepo razvijejo. Še bolj rastejo, ako jih gnojiš z gnojnico ali pri pomanjkanju te tudi s straniščno. Skrbi sedaj za zimsko zelenjavo, da ti ne bo manjkala, ko jo boš rabil.

Vprašanja in odgovori.

Št. 58. — Na nekatera vprašanja glede na kosilne stroje, o katerih smo pisali v zadnji številki, odgovarjamo, da predstavlja naša slika večji stroj, ki pride v prvi vrsti v poštev v ravani na večjih posestvih. Dobijo pa se kosilni stroji, v razni velikosti, tudi le za eno vprežno žival. Za hribovita tla bo kosilni stroj le težko uporaben. — Kdor bi želel stroj imeti, naj se obrne na Kmetijsko društvo v Gorici Via S. Giovanni 6/l, ali na Tržaško kmetijsko družbo v Trstu Via Torrebianca 19.

Št. 59. — F. A. V. 137. — Vi pišete: Kako se pravilno konzervira sadje (jabolka, češplje), koliko sladkorja se mora pridjati na vsak kilogram, kako je treba konzervirano sadje hraniti?

Odgovor: Načini konzerviranja sadja so zelo različni: sušenje s posebnimi pripravami in na solncu, vkuhavanje v neprodušno zaprtih kozarcih in škallah, kuhanje marmelade (pri posebno sladkih češpljah in dolgem kuhanju tudi brez dodatka sladkorja), vlaganje sadja v špirit, v rum in v močan kis. Kakor vidite, je načinov konzerviranja sadja zelo veliko. Opisovanje posameznih načinov zahteva posebnega članka, ki ga pa v današnji številki ne moremo priobčiti. Pa prihodnjič enkrat.

Št. 60. — B. J. G. 72. — Vi prašate: Imam mlade trte 6, 7 in 8 let stare; petkrat sem jih škropil, a mnogo trt je, ki bledijo, dasi imajo grozdje, ki pa beli, kakor listje. Kaj naj napravim, da jih ozdravim?

Odgovor: Vaše trte bolujejo na bledici. Vzrokov tej bolezni je več. N. pr. slaba podlaga, preveč apnena zemlja, stalna vlaga, itd. Ker nam ni torej povod bolezni znan, Vam ne moremo dati točne nasveta, kako bi bilo trtam pomagati.

Vzroki so lahko različni v istem vinogradu, in celo v isti trtni vrsti. O tem se lahko sami prepričate, ker so gotovo nekatere trte zdrave, druge bolne.

Št. 61. — P. A. R. 445. — Na Vaše vprašanje o pripravljanju kisa iz vinskih tropin prinašamo članek: Kis iz vinskih tropin na 172 str. današnje številke.

Št. 62. — I. P. — Pula in V. V. Šmarje: Na Vaši vprašnji, ali, kedaj in v kakšnem razmerju se bo vršila naknadna zamenjava onih avstrijskih kron, ki so jih davčni uradi zbirali marca meseca 1922, Vam sporočamo v sledečem odgovor, ki nam ga je dal zakladni oddelek finančne intendance v Trstu z dopisom z dne 17. avgusta 1926 št. 1563:

»V rešitev Vaše vloge z dne 14. t. m. Vam naznanjamo, da do sedaj ni bila izdana še nikaka odredba glede na postopanje s kronami, ki so bile zbrane meseca marca 1922.«

Št. 63. — I. F. M. M. — Vi prašate: Kje lahko naročimo enega ovna in nekaj ovac, katere so boljše pasme; jezerske ali bergamoške, kakšne so cene ovcam in ovnom, katere imajo finejšo volno in več mleka, katere bolj redijo mladiče in katere večkrat plodijo?

Odgovor: Opozarjamo Vas pred vsem na članek »Bergamoška ovca« v četrti številki in na odgovor št. 42 v šesti številki letošnjega Gospodarskega vestnika. Jezersko ovco, ki pa ni mnogo različna od bergamoške, opišemo o priliki v našem listu.

Goriški kmetijski urad je letos naročil za idrijski okraj več ovnov in ovac bergamoške pasme iz Clusone prov. Bergamo. Plačal je za vsako približno štiri mesece staro ovco 250 lir brez prevoznih stroškov. Prevozne stroške je v našem slučaju plačala furlanska živino-

rejska komisija. Radi tega Vam svetujemo, da se obrnete na istrskega živinorejskega nadzornika, ki Vam mogoče pojde na roko pri naročbi in tudi pri plačilu prevoznih stroškov. Bilo bi na mestu, da poprašate pri najbližnjem kmečijem uradu (Cattedra ambulante di agricoltura), kjer Vam bodo dali vse druge potrebne podatke in pojasnila, ki Vam jih mi ne moremo dati.

Št. 64. — C. F. K. 18. — Vi ste nam pisali: Imam že nad dvajset A. Ž. panjev čebel. Rad bi si napravil nov oziroma povečal svoj stari čebeljak. Prosim, ali bi mogel dobiti kje kakšno podporo ali pa kakšno posojilo na amortizacijo?

Odgovor: Za podporo bo pač težko. Mi Vam ne vemo svetovati. Pač pa bi se mogoče dalo dobiti posojilo kot »agrarni kredit« za izboljšanje gospodarskih naprav. Posojilo bi bilo petletno in vračali bi vsako leto eno petino. Obrniti se za obširnejša pojasnila na Posojilnico v Sempetru na Krasu odnošno na Zadružno zvezo v Trstu.

Št. 65. — K. Z. O. K. — Vi pišete: Radovedni smo, ali bi se dale na enak način kakor črešnje tudi sveže češplje zažveplati in potem zopet napraviti užitne?

Odgovor: Treba bi bilo poskusiti: Stvar je teoretično mogoča, vendar je po mnenju strokovnjakov žveplanje svežih češpelj nepriporočljivo, ker bi te pri žveplanju vsrkale radi debele plasti mesa preveliko množino žveplene sokislina, ki bi jo bilo potem težko odpraviti. Tudi iz zdravstvenih razlogov bi bilo žveplanje svežih češpelj bolj nevarno. Saj so že lansko leto kazali na higijenski razslavi na Dunaju naše briške olupljene češplje kot neužitne in zdravju nevarne, ker so prehudo žveplane. — O stvari pa se bomo še poučili.

Št. 66. — H. F. B. — Imam travnik, ki je zelo na velru in kremenastih tal. Ker se nahajajo na njem zelo slabe in ostre trave, bi ga rad pognojil z umetnimi gnojili. V kakšni meri in katera gnojila naj rabim?

Odgovor: Morali boste pač prihodnjo spomlad posejati nekaj dobrih trav-

natih semen po svojem travniku, ako hočete imeti dobro pičo. Radi gnojenja pa prečitajte na str. 178. današnje številke članek »Uporaba umetnih gnojil za travnike«.

Št. 67. — G. F. B. — Vi pišete: Imam dva konja. Eden se mi je prehladil. Nekoliko pokašljeuje. Je že štirinajst dni od tega. Bojim se, da ne bi dobil naduhe. — Drugi konj pa boleha že dalj časa na zadnjih nogah. Na eni nogi je pod skočnim členom rujavkasta krasta, velika kakor 5 stolink. Na drugi nogi pa se nahaja pod skočnim členom precej velika rujavkasta krasta. Nogi sta nekoliko otečeni. Konja čutila bolečine. Kako bi odpravil ti boleznii?

Odgovor: Ako se ni prehlad zajel preveč globoko, ozdravite kašljajočega konja na sledeči način: Kupite 10 dekagramov čistega terpentinovega olja. Pustite zavreti en liter vode, katero vodo denite v posodo za napajanje. Odmerite eno žlico terpentinovega olja, zmešajte to žlico olja v pripravljeno vročo vodo, tako da se bodo začeli iz vroče vode dvigati terpentinovi sopari. Denite to posodo konju pred gobec tako, da bo konj vdihaval te sopare. Vrzite konju čez glavo konjsko odejo, da ta sopara ne bo mogla preveč uhajati, ter pustite, da konj vdihuje soparo dve minuti. Napravite to zvečer in denite potem konja v hlev. Delajte tako skozi osem dni.

Vnetje in kraste pri drugem konju izvirajo od prenemarnega negovanja in čiščenja. Kuhajte hrastov lub, ter operite potem dnevno z mlačno hrastovo vodo konju noge do člena. Potem noge dobro osušite z ne pretrdo cunjjo. Kraste namažite z mazilom, katero dobite v lekarni na sledeči recept: Rp. Ugt. Plumtaunici 50.0 S. mazilo.

Ker bi bilo nujno potrebno, da se zdravljenje nadzoruje, kličite živinozdravnika, ako Vam naše navodilo ne zadostuje. — ic.

Št. 68. — O. Z. P. pri R. — Vi pišete: Sejal sem več radiča. Takoj ko se je prikazal iz zemlje, so mi ga pojedli pajki in majčkeni polži. Sedaj sem zopet sejal

radič. Pa takoj, ko se pokaže iz zemlje, mi ga pojedjo pajki. Prosim Vas, da mi svetujete, kaj mi je storiti, da odvrnem to golazen od radiča?

Odgovor: Ni nam jasno, kakšnega škodljivca mislite pod označbo »pajki«. Prav gotovo je, da pajki ne delajo škode na komaj vzklilem radiču, ker niso rastlinojedci. Gotovo bodo polži, ki Vam delajo škodo. — Za pokončevanje polžev rabimo apno in cement. Eno teh dveh sredstev raztrosimo zjutraj zarana okrog grede in sicer dvakrat v presledku $\frac{1}{4}$ ure. Ne smemo apna ali cementa trositi na gredo, ker bi z njima

lahko škodovali radiču. Pač pa moremo porabljeni ti sredstvi tudi na gredi, ako so na njej rastline posamezno sajene. — Na posajeno gredo pa postavimo izdolben krompir za vabo. Krompir pa moramo malo pokriti z zemljo. Tudi vlažni šopi slame so kaj primerni v to svrhu. Vabe moramo vsak dan pregledati in polže uničiti, vabe same pa postaviti na prejšnje mesto. — Najuspešnejše pa zaliramo polže, ako jih vsak dan sproti pridno pobiramo. S tem dosežemo več kot z vsakim drugim sredstvom, ki se do sedaj priporoča za zaliranje polžev. — r.

Tržne cene.

Vse pod tem naslovom navedene kmetijske potreščine se dobijo zajamčeno pristne pri Kmetijskem društvu v Gorici, Via Craducci 6, drugo dvorišče, in pri Tržaški kmetijski družbi v Trstu, Via Torre bianca 19.

Superfosfat. — Nikahih posebnih sprememb, popraševanje je še precejšnje. Dostavlja se naravno blago redno, v pogojenih rokih.

Tomaževa žindra. — Kljub precej visoki ceni, ki jo ima to gnojilo, je popraševanje po žlindri živahno, nad vsako predvidevanje. Vendar ne sprejemajo francoske jeklarne novih naročil, ker je izvoz tega gnojila iz Francije prepovedan. Drugi trgi, ki so založeni s tem blagom, pa ne pridejo sedaj za našo državo v poštev. Bo pač treba rabiti superfosfat mesto žindre.

Apneni dušik. — Trg popolnoma mrtev. V sedanjem letnem času pač se to gnojilo ne rabi več.

Zveplenokisli amonijak. — Enako velja tudi za to gnojilo.

Kalijeva sol. — Vsaktera kupčija je ukinjena. Vzrok, kakor zadnjič.

Modra galica. — Trg povsem mrtev.

Orhove tropine. — Raba normalna. Cene silijo navzgor, ker tudi popraševanje raste. V naših hlevih se raba orhovih tropin mora popolnoma udomačiti.

Seno in slama. — Cene se držijo. Vremenske razmere kažejo, da ne bo blaga primanjkovalo na trgu, dasi kakovost sena letos ni prvovrstna.

Vino. — Popraševanje normalno. Cene se držijo z lahkim pritiskom navzgor. Predvideva se namreč, da bodo letos vina po kakovosti manj vredna in da bo splošen pridelek pičel.

Živina. — Ponudba živahna, a popraševanje bolj šibko. Cene se držijo, a niso visoke in v pravem razmerju s cenami mesa na trgu.

Vosek. — Slov. čebelarska zadruga plačuje vosek do 16 lir za kg po kakovosti.

Med. — Blaga ni. Kaže da bo tudi ajda popolnoma odrekla. Cena krog 10 lir za kg na deselo je primerna.

Gospodarski drobiž.

Sleparji z umetnimi gnojili pod ključem. — Poročali smo, da je vlada izdala poseben zakon, ki grozi s kaznijo vsem onim, ki bi nepošteno ravnali pri prodaji umetnih gnojil in drugih kmetijskih potreščin. Z ozirom na ugotovljeno veliko brezvestnost Irgovcev in dobaviteljev, je bil tak zakon v državi skrajno potreben, ker le na ta način je mogoče braniti poljedelca pred veliko škodo. Ugodne posledice novih ukrepov se že kažejo. Dr-

žavno pravdnništvo v Mantovi je zaprlo nekaj takih sleparskih tičev, ki so prodajali kmetom ponerejena umetna gnojila. Ti falotje so: Moro Viktor iz Trsta, Peter Zemman in Leonid Finotti iz Verone ter Vinko Trapani iz Verone. Prodajali in prodali so v precejšnji množini neko umetno gnojilo, ki ni imelo najmanjše gnojilne vrednosti v sebi, kakor je dognala kemična analiza. Zaplenili so v zalogah teh trgovcev značne

množine ponarejenega blaga. Državno pravdnništvo je napravilo prav umesten korak, da je o teh sleparstvih obvestilo kmetско prebivalstvo s posebno okrožnico in ga pozvalo, naj bo previdno pri nakupovanju svojih potrebščin. — Upajmo, da ne ostane ta prepotrebni zakon tudi drugod le na papirju, temveč da bodo oblasti postopala z vso brezobzirnostjo proti onim, ki hočejo s sleparstvom oškodovati našemu kmetijskemu gospodarstvu.

Gospodarska vojna. — V zvezi z »žitno vojno« je vlada izdala celo vrsto ukrepov, ki stremijo vsi za tem, da se izboljša gospodarsko stanje v državi. Napovedala je splošno »gospodarsko vojno«. Med drugimi odredbami, ki naj pospešijo zmagoviti konec vojne je tudi ta, da se zniža uvoz gradbenega materiala iz tujine. V prvi vrsti pride v poštev omejitev uvoza tujega lesa, ki ga bo treba pri gradnjah nadomestiti z drugim gradivom.

Pogozdovanje Krasa v reški pokrajini je prevzel na pobudo pokrajinske uprave poseben konzorcij, ki ga tvorila državna in pokrajinska uprava. V zalog za pogozdovanje prispevata država in pokrajina po 30.000 lir letno, skupno torej 60.000 lir. Vodstvo pogozdovanja je poverjeno gozdnemu odseku reške pokrajine, blagajno vodi pa pokrajinska uprava sama.

Odlikovani nabrežinski kamnolomi. — V Turinu se je vršila mednarodna stavbarska razstava. Med drugimi je razstavil na njej svoje izdelke tudi nabrežinski kamnolom »Cava Romana«, ki je dobil prvo darilo. Lep uspeh naših Nabrežincev.

Povišanje količnika za ugotovitev vojne odškodnine. — Dosedaj je veljal za naše kraje za končno ugotovitev vojne odškodnine za stavbe povišek 450% na predvojni cene. Od 16. avgusta 1926 dalje znaša ta povišek 475%.

Uvoz Italije v Jugoslavijo je znašal v letu 1925 svoto 1644 milijonov dinar-

jev, to je 22% celokupnega jugoslovanskega uvoza.

Enotno mešan kruh. — Pokrajinske tržne komisije so dobile nalog, da nemudoma ugotovijo vse zaloge bele moke v mlinih, pekarnjah in slaščičarnah. Ako ugotovijo v enem ali drugem podjetju prevelike množine moke odredijo komisije, da mora dotični lastnik oddati del bele moke onim obratom, ki pogrešajo potrebne zaloge moke za izdelovanje mešanega kruha.

Odlok o izdelovanju enotno mešanega kruha stopi v veljavo 1. septembra 1926.

Ribji trg. — Trgovina z ribami v državi je ogromna. A kljub temu niso bili še izdani enotni predpisi za ribje trge. Sedaj bo odpravljena tudi ta pomanjkljivost, ker se pripravlja poseben zakonski odlok, ki bo urejeval trgovino z ribami.

Žitna bilka se bo letos nadaljevala. Res, da so vremenske razmere in nekatere druge okolnosti povzročile, da uspeh letošnje žitne bika ni popoln; priznati pa se mora, da bi Italija morala uvoziti mnogo stofov več žita, ako bi ne organizirala lansko jesen obširno propagando za setev čimveč žita. Izkušnje prvega leta bodo gotovo pripomogle, da bo uspeh prihodnje žitne letine boljši. Za to pa se moramo pobrigati vsi.

Izlet sadjerejcev v Massalombardo. — Kakor lansko leto, tako je goriški kmetijski urad organiziral tudi letos poseben izlet sadjerejcev v Massalombardo, kjer je sadjereja na vrhuncu. Izleta se je udeležilo lepo število tudi naših umnih kmetovalcev, ki so se navdušeni vrnili domov s trdnim sklepom, da hočejo tudi oni na svojih posestvih gojiti sadje po vzorcih, ki so jih videli na izletu. V današnji številki nam radi pomanjkanja prostora ni mogoče podati obširnejšega poročila, ki smo ga nekoliko pozno dobili. Pa prihodnjič.

Listnica uprave. — Zamudnim naročnikom, razpošiljamo te dni opomine in poštno položnice. Prosimo, da se zastanki poravnajo.

Prva tovarna pohištva na Goriškem

ustanovljena leta 1897.

Če si hočeš priskrbeti z malimi stroški dobro pohištvo,
obrni se na staro tvrdko

Anton Breščak,

ki ima v zalogi na izbiro popolne sobe, bodisi
fornirane ali iz različnega lesa, od najpriprostejših do
najrazkošnejših.

GORICA - Via Carducci št. 14.

Domače podjetje.

Trpežno delo.



Cene nizke.

„GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

Gorica, Via Carducci 7, I.

Lastno poslopje. — Križišče tramvaja.

Najstarejši slovenski zavod v Gorici, ustanovljen leta 1883.

Obrestuje navadne **hranilne vloge** po čistih 4^o%. Davek plačuje zavod sam.

Na odpoved **vezane vloge** obrestuje po dogovoru najugodnejše. Sprejema vloge na **tekoči račun**.

Daje svojim članom **posojila** na vknjižbo, menice in zastave, ter jim odvarja **pasivni tekoči račun**.

Uradne ure za stranke od 9-12 in od 15-17.

Ob nedeljah, praznikih in sobotah popoldne je urad zaprt

Kmetje, kmetijska udruženja!

Umetna gnojila in kmetijske stroje
dobite najbolj po ceni
pri

Federazione Agraria Giuliana

A. S.

CENTRALA

v TRSTU, Via Cesare Battisti 21: telefon št. 25-92

SKLADIŠČE: Ronchi, Cormons, Koper.

Poravnajte naročnino za „Gosp. vestnik“